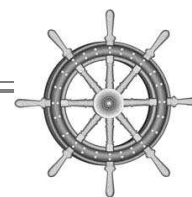

TANULMÁNYI SEGÉDLET

AZ EURÓPAI UNIÓ JOGA

2010/2011. tanév II. félév

NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK SZAK

SZTE Állam- és Jogtudományi Kar
Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék

A TÁRGY ALAPADATAI

Tárgyfelelős tanszék:	SZTE Állam- és Jogtudományi Kar Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék
Oktatók neve:	Prof. Dr. Blutman László Dr. Schiffner Imola, tanársegéd Dr. Váradi Szilvia tanársegéd
Elérhetőség:	6722 Szeged, Rákóczi tér 1., 617. iroda Tel/Fax: (62) 544-422 E-mail: nemzetk.eujog@juris.u-szeged.hu Oktatói fogadóóra: tanrendben meghirdetett időpontokban
Tantárgyi kreditpontok:	3
Értékelés:	Kollokvium (írásbeli vizsga, a vizsgaidőszak kitűzött időpontjaiban)
Konzultációs lehetőség:	Az oktatók meghirdetett fogadóóráiban, illetve a konzultációs gyakorlatot felvevő hallgatóknak, a konzultációk időpontjában.

TÉMAKÖRÖK

1. fejezet: Az Európai Unió jogának története és alapvonalai. A 2004-es bővítés.
2. fejezet: Az Európai Unió intézményrendszere.
3. fejezet: Jogalkotás, döntéshozatal az Európai Unióban.
4. fejezet: Jogforrások az Európai Unióban.
5. fejezet: Az uniós bírászkodás és a bírósági eljárások.
6. fejezet: Az Európai Unió és a tagállamok belső jogának egymáshoz való viszonya.
7. fejezet: Az alapjogok és általános jogelvek az Európai Unióban.
8. fejezet: Közös kül- és biztonságpolitika
9. fejezet: A szabadság, biztonság és jog érvényesülésén alapuló térség

KÖTELEZŐ TANANYAG

--- az előadások anyaga, és az ott kiadott anyagok
-- tanulmányi segédlet (elektronikus formában)
-- Blutman László: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, HVG ORAC, 2010. (ebből, ami a tananyag részét képezi, megjelölve a tanulmányi segédletben az egyes fejezeteknél.)

A TÁRGY CÉLJA

A tárgy célja, hogy a jog szemszögéből általános szinten megismertesse a hallgatóval az Európai Unió működését, az Unió döntéshozatali rendszerét, az annak részét alkotó döntéshozatali eljárásokat, az uniós jogrendszer jellemzőit, általános elveit. A hallgató áttekintést kap arról, hogy az uniós jogi normák milyen formában jelenhetnek meg az Európai Unió jogrendszerében, milyen jogi jellemzőkkel rendelkeznek ezek a jogszabályok, milyen feltételekkel érvényesülnek, és mi egymáshoz való viszonyuk. A tananyag kiterjed az uniós bírászkodásra, az uniós bíróságok felépítésére, szervezetére, az általános eljárási szabályokra, valamint az uniós bíróságok előtti eljárási formákra. Ugyancsak a tárgy célja, hogy jellemző jogeseteken keresztül láttassa az uniós jogszabályok gyakorlati érvényesülését.

MÓDSZERTANI JAVASLATOK EGYÉNI TANULÁSHOZ

Az előadások látogatása kiemelten javasolt! (Az előadáson elhangzottak a kötelező tananyag részét képezik, és számonkérhetőek.)

Az egyéni tanulás során, a tematikának megfelelően, sorban haladjon. A tanulás során az egyes fejezetekhez tartozó témakörök felcserélése nem ajánlott. Az egyes témaköröknél először a „Tanulmányi segédlet” megfelelő részének I-IV. pontjait olvassa el, azonosítsa a kötelező, írásos, vonatkozó tananyagrészt. Olvassa el és tanulja meg a könyvből az anyagot, az előadáson elhangzott kiegészítéseket, és olvassa hozzá az alapító szerződések kiemelt rendelkezéseit a „Tanulmányi segédlet”-ből. Az adott témakör elsajátítása után, a „Tanulmányi segédlet” megfelelő részének V. pontjában ellenőrizze tudását a gyakorló kérdések megválaszolásával.

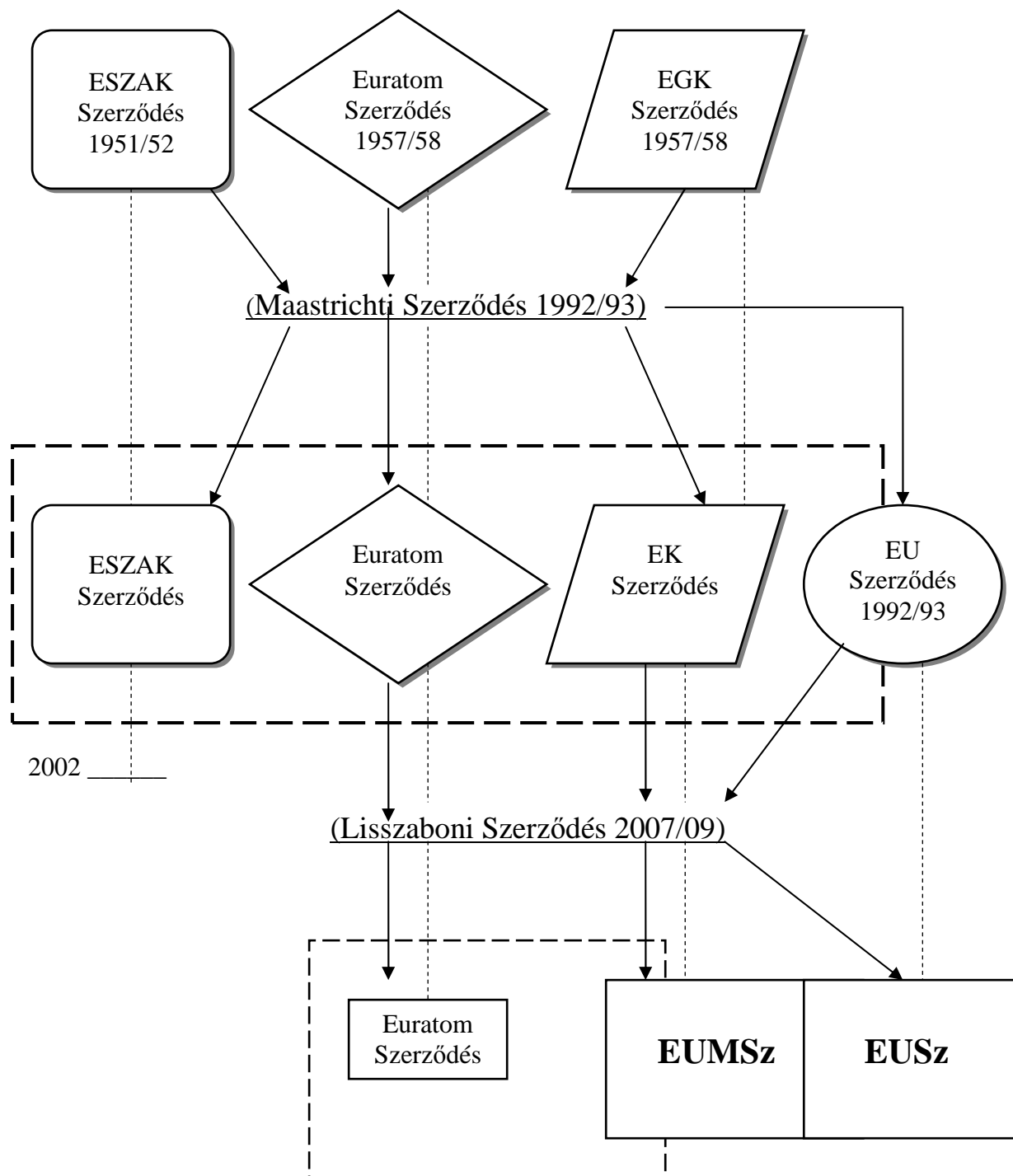
A könyv "Megjegyzések"-ben foglalt részei általában a tananyag részét képezik, amelyek nem, azokra a „Tanulmányi segédlet” külön felhívja a figyelmet az egyes témakörök IV. pontjaiban.

Az írásos anyagban számos jogeset szerepel. Ezek között sok olyan található a főszövegben, melyben fontos jogtételeket fogalmazott meg az Európai Bíróság. Ugyanakkor sok olyan jogesetet tartalmaz a könyv, mely csak szemléltető példa. Erre az egyes anyagrészeknél a „Tanulmányi segédlet” külön felhívja a figyelmet. A jogesetek feldolgozásánál, azonosítsa az egyes jogesetek által felvetett problémát, melyben a Bíróság állást foglal, és a megállapításoknak a lényegét (a leszűrt jogtételeket) jegyezze meg.

1. fejezet: Az Európai Unió jogának története és alapvonalai. A 2004-es bővítés

I. A fejezet célja

A fejezet célja, hogy a jog szemszögéből megismertesse a hallgatókat az Európai Unió történetével, kitérjen a 2004-es bővítésre, melynek során Magyarország az Unió tagjává vált. A jogi szempontú történeti áttekintéshez kapcsolva, a fejezet egyben belátást enged az uniós jog felépítésébe és szerkezetébe.

II. Kapcsolódó anyagrész

III. Írásos tananyag

- Blutman László: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, HVG ORAC, 2010. 27-47. o., 52-55. o., 90-92.o.
- Az alapító szerződések alábbiakban kiemelt részei:

Az Európai Unió általános és specifikus céljai, az együttműködés alapjai

EUSZ (az Európai Unióról szóló szerződés - Maastricht 1992/1993)

1. cikk

E szerződéssel a Magas Szerződő Felek egymás között létrehozzák az Európai Uniót (a továbbiakban: az Unió), amelyre közös célkitűzéseik elérése érdekében a tagállamok hatásköröket ruháznak.

E szerződés új szakaszt jelent az Európa népei közötti egyre szorosabb egység létrehozásának folyamatában, amelyben a döntéseket a lehető legnyilvánosabban és az állampolgárokhoz a lehető legközelebb eső szinten hozzák meg.

Az Unió e szerződésen és az Európai Unió működéséről szóló szerződésen (a továbbiakban: a Szerződések) alapul. E két szerződés azonos jogi kötőerővel bír. Az Unió az Európai Közösség helyébe lép és annak jogutódja.

[...]

3. cikk

(1) Az Unió célja a béke, az általa vallott értékek és népei jólétének előmozdítása.

(2) Az Unió egy belső határok nélküli, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló olyan térséget kínál polgárai számára, ahol a személyek szabad mozgásának biztosítása a külső határok ellenőrzésére, a menekültügyre, a bevándorlásra, valamint a bűnmegelőzésre és bűnüldözésre vonatkozó megfelelő intézkedésekkel párosul.

(3) Az Unió egy belső piacot hoz létre. Az Unió Európa fenntartható fejlődéséért munkálkodik, amely olyan kiegyensúlyozott gazdasági növekedésen, árstabilitáson és magas versenyképességű, teljes foglalkoztatottságot és társadalmi haladást célul kitűző szociális piacgazdaságon alapul, amely a környezet minőségének magas fokú védelmével és javításával párosul. Az Unió elősegíti a tudományos és műszaki haladást. Az Unió küzd a társadalmi kirekesztés és megkülönböztetés ellen, és előmozdítja a társadalmi igazságosságot és védelmet, a nők és férfiak közötti egyenlőséget, a nemzedékek közötti szolidaritást és a gyermekek jogainak védelmét. Előmozdítja a gazdasági, a társadalmi és a területi kohéziót, valamint a tagállamok közötti szolidaritást. Az Unió tiszteletben tartja saját kulturális és nyelvi sokféleségét, továbbá biztosítja Európa kulturális örökségének megőrzését és további gyarapítását.

(4) Az Unió egy gazdasági és monetáris uniót hoz létre, amelynek fizetőeszköze az euro.

(5) A világ többi részéhez fűződő kapcsolataiban az Unió védelmezi és érvényre juttatja értékeit és érdekeit, és hozzájárul polgárainak védelméhez. Hozzájárul a békéhez, a biztonsághoz, a Föld fenntartható fejlődéséhez, a népek közötti szolidaritáshoz és kölcsönös tisztelethez, a szabad és tisztességes kereskedelemhez, a szegénység felszámolásához és az emberi jogok, különösen pedig a gyermekek jogainak védelméhez, továbbá a nemzetközi jog szigorú betartásához és fejlesztéséhez, így különösen az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt alapelvek tiszteletben tartásához.

(6) Az Unió e célkitűzéseket a megfelelő eszközökkel, a Szerződésekben ráruházott hatáskörök keretein belül valósítja meg.

4. cikk

(1) Az 5. cikkel összhangban minden olyan hatáskör, amelyet a Szerződések nem ruháztak az Unióra, a tagállamoknál marad.

(2) Az Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségét, valamint nemzeti identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének, ideértve a regionális és helyi önkormányzatokat is. Tiszteletben tartja az alapvető állami funkciókat, köztük az állam területi integritásának biztosítását, a közrend fenntartását és a nemzeti biztonság védelmét. Így különösen a nemzeti biztonság az egyes tagállamok kizárólagos feladata marad.

(3) Az Unió és a tagállamok a lojális együttműködés elvének megfelelően kölcsönösen tiszteletben tartják és segítik egymást a Szerződésekben eredő feladatok végrehajtásában.

A tagállamok a Szerződésekben, illetve az Unió intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket.

A tagállamok segítik az Uniót feladatainak teljesítésében, és tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti az Unió célkitűzéseinek megvalósítását.

[...]

47. cikk

Az Unió jogi személy.

EUMSZ (az Európai Unió működéséről szóló szerződés --- eredeti formájában az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról szóló szerződés – Róma 1957/1958)

1. cikk

(1) E szerződés szabályozza az Unió működését, valamint megállapítja az Unió hatásköreinek területeit, elhatárolását és a hatáskörök gyakorlásának részletes szabályait.

(2) E szerződés és az Európai Unióról szóló szerződés alkotják az Unió alapját képező szerződéseket. A „Szerződések” kifejezés e két, azonos jogi kötőerővel bíró szerződésre utal.

[...]

3. cikk

(1) Az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a következő területeken:

- a) vámunió,
- b) a belső piac működéséhez szükséges versenyszabályok megállapítása,
- c) monetáris politika azon tagállamok tekintetében, amelyek hivatalos pénzneme az euro,
- d) a tengeri biológiai erőforrások megőrzése a közös halászati politika keretében,
- e) közös kereskedelempolitika.

(2) Az Unió szintén kizárólagos hatáskörrel rendelkezik nemzetközi megállapodás megkötésére, ha annak megkötését valamely uniós jogalkotási aktus írja elő, vagy ha az hatásköreinek belső gyakorlásához szükséges, illetve annyiban, amennyiben az a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja.

4. cikk

(1) Az Unió a tagállamokkal megosztott hatáskörrel rendelkezik azokban az esetekben, ahol a Szerződések olyan hatáskört ruháznak rá, amely nem tartozik a 3. és 6. cikkben felsorolt területekhez.

(2) Az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörök a következő fő területeken alkalmazandók:

- a) belső piac,
- b) a szociálpolitikának az e szerződésben meghatározott vonatkozásai,
- c) gazdasági, társadalmi és területi kohézió,
- d) mezőgazdaság és halászat, kivéve a tengeri biológiai erőforrások megőrzését,
- e) környezetvédelem,
- f) fogyasztóvédelem,
- g) közlekedés,
- h) transzeurópai hálózatok,
- i) energiaügy,
- j) a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség,
- k) a közegészségügy terén jelentkező közös biztonsági kockázatoknak az e szerződésben meghatározott vonatkozásai.

(3) A kutatás, a technológiafejlesztés és az űrkutatás területén az Unió hatáskörrel rendelkezik egyes intézkedések megtételére, így különösen programok kidolgozására és megvalósítására; e hatáskör gyakorlása azonban nem akadályozhatja meg a tagállamokat saját hatásköreik gyakorlásában.

(4) A fejlesztési együttműködés és a humanitárius segítségnyújtás területén az Unió hatáskörrel rendelkezik egyes intézkedések megtételére és közös politika folytatására; e hatáskör gyakorlása azonban nem akadályozhatja meg a tagállamokat saját hatásköreik gyakorlásában.

5. cikk

(1) A tagállamok az Unión belül összehangolják gazdaságpolitikájukat. Ennek érdekében a Tanács intézkedéseket, különösen az e politikára vonatkozó átfogó iránymutatásokat fogad el. Azon tagállamokra, amelyek pénzneme az euro, külön rendelkezések vonatkoznak.

(2) Az Unió intézkedéseket hoz a tagállamok foglalkoztatáspolitikájának összehangolása céljából, így különösen meghatározza az e politikákra vonatkozó iránymutatásokat.

(3) Az Unió kezdeményezéseket tehet a tagállamok szociálpolitikájának összehangolása céljából.

6. cikk

Az Unió hatáskörrel rendelkezik a tagállamok intézkedéseit támogató, összehangoló vagy kiegészítő intézkedések végrehajtására. Ezek az intézkedések európai szinten a következő területekre terjednek ki:

- a) az emberi egészség védelme és javítása,
- b) ipar,
- c) kultúra,
- d) idegenforgalom,
- e) oktatás, szakképzés, ifjúság és sport,
- f) polgári védelem,
- g) igazgatási együttműködés.

.....

A megerősített együttműködésre vonatkozó rendelkezések

EUSZ 20. cikk

(1) Azok a tagállamok, amelyek az Unió nem kizárólagos hatáskörébe tartozó területeken egymás között megerősített együttműködést kívánnak létrehozni, az e cikkben és az Európai

Unió működéséről szóló szerződés 326-334. cikkében megállapított korlátokon belül és szabályokkal összhangban igénybe vehetik az Unió intézményeit, és a Szerződések megfelelő rendelkezéseinek alkalmazásával gyakorolhatják ezeket a hatásköröket.

A megerősített együttműködés az Unió célkitűzései megvalósításának előmozdítására, érdekeinek védelmére és az integráció folyamatának megerősítésére irányul. Az ilyen együttműködés az Európai Unió működéséről szóló szerződés 328. cikkével összhangban valamennyi tagállam számára bármikor nyitva áll.

(2) Megerősített együttműködésre felhatalmazást adó határozatot a Tanács végső lehetőségként, akkor fogadhat el, ha megállapította, hogy az együttműködés célkitűzései az Unió egésze által ésszerű határidőn belül nem érhetőek el, és ha abban legalább kilenc tagállam részt vesz. A Tanács az Európai Unió működéséről szóló szerződés 329. cikkében megállapított eljárás szerint határoz.

(3) A Tanács tanácskozásain valamennyi tagállam részt vehet, de a szavazásban csak a Tanácsnak a megerősített együttműködésben részt vevő tagállamokat képviselő tagjai vesznek részt. A szavazási szabályokat az Európai Unió működéséről szóló szerződés 330. cikke állapítja meg.

(4) A megerősített együttműködés keretében elfogadott jogi aktusok csak az abban részt vevő tagállamokat kötelezik. Az ilyen jogi aktusok nem részei az Unióhoz csatlakozni szándékozó országok által elfogadandó uniós vívmányoknak.

EUMSZ 326. cikk

A megerősített együttműködéseknek összeegyeztethetőeknek kell lenniük a Szerződésekkel és az Unió jogával. Az ilyen együttműködés nem befolyásolhatja hátrányosan a belső piacot, valamint a gazdasági, társadalmi és területi kohéziót. Nem jelenthet megkülönböztetést vagy akadályt a tagállamok közötti kereskedelemben, és nem torzíthatja a tagállamok közötti versenyt.

[...]

328. cikk

(1) A megerősített együttműködés annak létrehozásakor valamennyi tagállam számára nyitva áll, feltéve, hogy azok megfelelnek az együttműködésre felhatalmazó határozatban megállapított részvételi feltételeknek. Az együttműködés bármely későbbi időpontban is nyitva áll mindazon tagállamok számára, amelyek e feltételek mellett az annak keretében már elfogadott jogi aktusoknak is megfelelnek. A Bizottság és a megerősített együttműködésben részt vevő tagállamok gondoskodnak annak előmozdításáról, hogy az együttműködésben a lehető legtöbb tagállam részt vegyen.

[...]

329. cikk

(1) Azoknak a tagállamoknak, amelyek egymás között megerősített együttműködést kívánnak létrehozni a Szerződések alkalmazási körébe tartozó területek valamelyikén – a kizárólagos hatáskörök területe és a közös kül- és biztonságpolitika kivételével –, kérelmet kell a Bizottság elé terjeszteniük, amelyben meghatározzák a javasolt megerősített együttműködés hatókörét és célkitűzéseit. A Bizottság ilyen értelmű javaslatot terjeszthet a Tanács elé. Ha a Bizottság nem nyújt be javaslatot, az érintett tagállamokat tájékoztatja ennek okairól. Az első albekezdésben említett megerősített együttműködés folytatására vonatkozó felhatalmazást a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlament egyetértését követően a Tanács adja meg.

(2) Az egymás között a közös kül- és biztonságpolitika keretében megerősített együttműködést létrehozni kívánó tagállamoknak kérelmüket a Tanácshoz kell benyújtaniuk. A kérelmet továbbítani kell az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjéhez, aki véleményt nyilvánít arról, hogy a tervezett megerősített együttműködés összhangban van-e az Unió közös kül- és biztonságpolitikájával, valamint a Bizottsághoz, amely véleményt

nyilvánít, különösen arról, hogy a javasolt megerősített együttműködés összhangban van-e az Unió egyéb politikáival. A kérelmet tájékoztatásul az Európai Parlamentnek is meg kell küldeni. A megerősített együttműködés folytatására vonatkozó felhatalmazást a Tanács egyhangúlag elfogadott határozatban adja meg.

[...]

334. cikk

A Tanács és a Bizottság biztosítja a megerősített együttműködés keretében kifejtett tevékenységek közötti, valamint az ilyen tevékenységek és az Unió politikái közötti összhangot, és ennek érdekében együttműködnek egymással.

.....

Csatlakozás - felvétel az Unióba

49. cikk

Bármely olyan európai állam kérheti felvételét az Unióba, amely tiszteletben tartja a 2. cikkben említett értékeket, és elkötelezett azok érvényesítése mellett. A kérelemről értesíteni kell az Európai Parlamentet és a nemzeti parlamenteket. A kérelmező államnak a kérelmet a Tanácshoz kell benyújtania, amely a Bizottsággal folytatott konzultációt és az Európai Parlament tagjainak abszolút többségével elfogadott egyetértését követően arról tagjainak többségével határoz. Az Európai Tanács által megállapított feltételeket figyelembe kell venni. A felvétel feltételeit és az Unió alapját képező szerződéseknek a felvétel miatt szükségessé váló kiigazításait a tagállamok és a felvételét kérő állam közötti megállapodás rendezi. Ezt a megállapodást alkotmányos követelményeinek megfelelően valamennyi szerződő államnak meg kell erősítenie.

A Szerződések felmondása - kilépés az Unióból

50. cikk

(1) Saját alkotmányos követelményeivel összhangban a tagállamok bármelyike úgy határozhat, hogy kilép az Unióból.

(2) A kilépést elhatározó tagállam ezt a szándékát bejelenti az Európai Tanácsnak. Az Európai Tanács által adott iránymutatások alapján az Unió tárgyalásokat folytat és megállapodást köt ezzel az állammal, amelyben az érintett államnak az Unióval való jövőbeli kapcsolataira tekintettel meghatározzák az illető állam kilépésének részletes szabályait. Ezt a megállapodást az Európai Unió működéséről szóló szerződés 218. cikke (3) bekezdésének megfelelően kell megtárgyalni. A megállapodást az Unió nevében a Tanács köti meg minősített többséggel eljárva, az Európai Parlament egyetértését követően.

(3) A kilépésről rendelkező megállapodás hatálybalépésének időpontjától, illetve ennek hiányában a (2) bekezdésben említett bejelentéstől számított két év elteltével a Szerződések az érintett államra többé nem alkalmazhatók, kivéve, ha az Európai Tanács az érintett tagállammal egyetértésben ennek a határidőnek a meghosszabbításáról egyhangúlag határoz.

(4) A (2) és (3) bekezdés alkalmazásában az Európai Tanácsnak, illetve a Tanácsnak a kilépő tagállamot képviselő tagja az Európai Tanács, illetve a Tanács rá vonatkozó tanácskozásain és a rá vonatkozó határozatok meghozatalában nem vesz részt. A minősített többséget az Európai Unió működéséről szóló szerződés 238. cikke (3) bekezdése b) pontjának megfelelően kell meghatározni.

(5) Amennyiben az az állam, amely kilépett az Unióból, később újra felvételét kéri, kérelmére a 49. cikkben megállapított eljárást kell alkalmazni.

[...]

.....

Csatlakozási Szerződés (Athén 2003. április 16. / 2004. május 1.)

(A Belga Királyság, a Dán Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Görög Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, Írország, az Olasz Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Portugál Köztársaság, a Finn Köztársaság, a Svéd Királyság, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (az Európai Unió tagállamai)

és

a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság között,

a Cseh Köztársaságnak, az Észt Köztársaságnak, a Ciprusi Köztársaságnak, a Lett Köztársaságnak, a Litván Köztársaságnak, a Magyar Köztársaságnak, a Máltai Köztársaságnak, a Lengyel Köztársaságnak, a Szlovén Köztársaságnak és a Szlovák Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződés

(A Szerződő Felek)

EGYESÜLVÉ azon óhajukban, hogy az Európai Unió alapját képező szerződések célkitűzéseinek megvalósítását továbbvigyék,

AZZAL A SZÁNDÉKKAL, hogy e szerződések szellemében a már létrehozott alapokon továbbvigyék az Európa népei közötti egyre szorosabb egység létrehozásának folyamatát,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy az Európai Unióról szóló szerződés 49. cikke lehetőséget teremt az európai államoknak arra, hogy az Európai Unió tagjává váljanak,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság tagként való felvételét kérte az Unióba,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy az Európai Unió Tanácsa a Bizottság véleményének és az Európai Parlament hozzájárulásának birtokában úgy nyilatkozott, hogy támogatja ezen államok felvételét,

ÚGY HATÁROZTAK, hogy közös megegyezéssel megállapítják a felvétel feltételeit és az Európai Unió alapját képező szerződéseken végrehajtandó kiigazításokat, és e célból meghatalmazottjaikként jelölték ki:

.....

AKIK kicserélve jó és kellő alakban talált meghatalmazásaikat,

A KÖVETKEZŐKBEN ÁLLAPODTAK MEG:

1. cikk

(1) A Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság az Európai Unió tagjává, egyúttal az Unió alapját képező szerződéseknek, beleértve azok módosításait és kiegészítéseit, részes felévé válik.

(2) A felvétel feltételeit és az Unió alapját képező szerződéseknek a felvétellel együtt járó kiigazításait az e szerződéshez mellékelt okmány állapítja meg. Az okmány rendelkezései e szerződés szerves részét képezik.

(3) A tagállamok jogaira és kötelezettségeire, valamint az Unió intézményeinek jog- és hatáskörére vonatkozó, az (1) bekezdésben említett szerződésekben foglalt rendelkezéseket e szerződésre is alkalmazni kell.

2. cikk

(1) E szerződést a Magas Szerződő Felek alkotmányos követelményeiknek megfelelően megerősítik. A megerősítő okiratokat az Olasz Köztársaság kormányánál legkésőbb 2004. április 30-ig letétbe helyezik.

(2) E szerződés 2004. május 1-jén lép hatályba, feltéve, hogy addig az időpontig valamennyi megerősítő okiratot letétbe helyezik.

[...]

3. cikk

E szerződést, amely egyetlen eredeti példányban angol, cseh, dán, észt, finn, francia, görög, holland, ír, lengyel, lett, litván, magyar, máltai, német, olasz, portugál, spanyol, svéd, szlovák és szlovén nyelven készült, és amelynek az e nyelveken készült szövegeinek mindegyike egyaránt hiteles, az Olasz Köztársaság Kormányának irattárában helyezik letétbe, amely minden további aláíró állam kormányának eljuttat egy-egy hitelesített másolatot.

FENTIEK HITELÉÜL az alulírott meghatalmazottak aláírták ezt a szerződést.

.....

III. Megjegyzések a tananyaghoz

- A könyv 28-29. oldalán található „Megjegyzések más európai integrációs szervezetekről” 1. és 2. pontja a kötelező tananyag részét képezi.
- A könyv 34. oldalán az Európai Atomenergia Közösségről szóló Megjegyzés a kötelező tananyag részét képezi.
- A Megjegyzések (35. o.) ajánlott olvasmány.
- A Megjegyzések (92. o.) ajánlott olvasmány.

V. Gyakorló kérdések

1. Mit jelent az *opt-out* klauzula? Mondjon rá két példát!
2. Írja körül, mik azok az uniós vívmányok!
3. Mi az ún. szupranacionális jog?
4. Milyen feltételek teljesülése esetén léphet ki egy tagállam az Európai Unióból?
5. Milyen sajátos együttműködési formát takar a „megerősített együttműködés” intézménye?
6. Mely alapszerződés hozta létre az Európai Uniót?

2. fejezet: Az Európai Unió intézményrendszere

I. A fejezet célja

A fejezet célja, hogy megismertesse a hallgatót az Unió intézményeivel és egyes szerveivel, tekintettel azok felépítésére, feladataira és hatáskörére. Az anyag rész röviden áttekinti az Európai Tanács, a Tanács, a Bizottság, a Parlament, a Számvevőszék, a Gazdasági és Szociális Bizottság, a Régiók Bizottsága, az Európai Központi Bank és a Központi Bankok Európai Rendszerét, valamint az Európai Beruházási Bank szervezeti kérdéseit.

II. Írásos tananyag

- Blutman L.: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, HVG ORAC, 2010. 99-110.o.
- Az alapító szerződések alábbiakban kiemelt részei:

Intézményi keretek (7 fő intézmény - tkp. fő szerv)

EUSz 13. cikk

(1) Az Unió saját intézményi kerettel rendelkezik, amelynek célja az Unió értékeinek érvényesítése, célkitűzéseinek előmozdítása, az Unió, valamint polgárai és a tagállamok érdekeinek szolgálata, továbbá az Unió politikai és intézkedési egységességének, eredményességének és folyamatosságának a biztosítása.

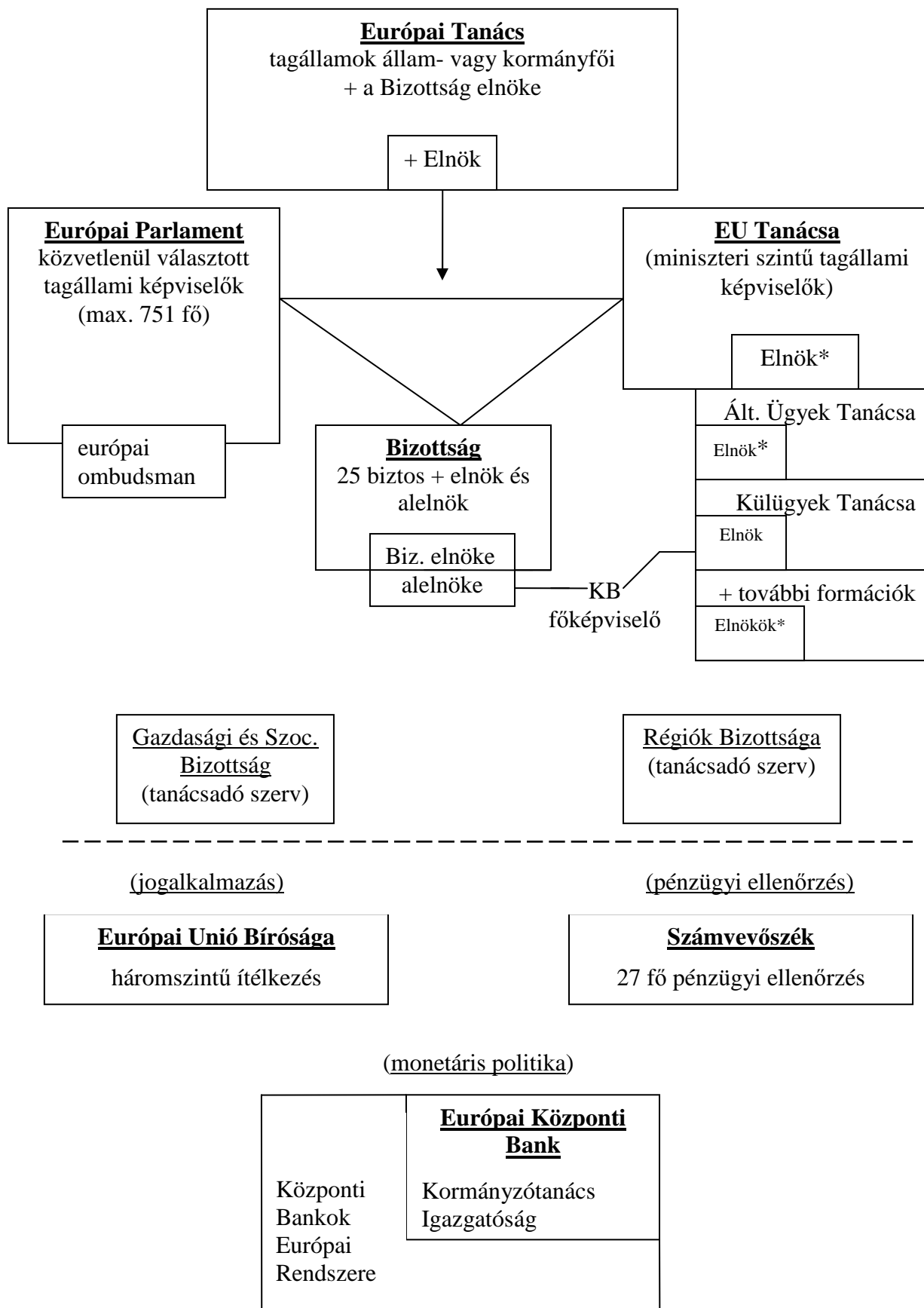
Az Unió intézményei:

- az Európai Parlament,
- az Európai Tanács,
- a Tanács,
- az Európai Bizottság (a továbbiakban: a Bizottság),
- az Európai Unió Bírósága,
- az Európai Központi Bank,
- a Számvevőszék.

(2) Az egyes intézmények a Szerződésekben rájuk ruházott hatáskörök határain belül, az ott meghatározott eljárások, feltételek és célok szerint járnak el. Az intézmények jóhiszeműen és kölcsönösen együttműködnek egymással.

(3) Az Európai Központi Bankra és a Számvevőszékre vonatkozó rendelkezéseket, valamint a többi intézményre vonatkozó részletes rendelkezéseket az Európai Unió működéséről szóló szerződés állapítja meg.

(4) Az Európai Parlamentet, a Tanácsot és a Bizottságot a Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága segíti, tanácsadói minőségben.

* a soros elnökséget betöltő ország képviselője

1. Európai Tanács

EUSz 15. cikk

(1) Az Európai Tanács adja az Uniónak a fejlődéséhez szükséges ösztönzést, és meghatározza annak általános politikai irányait és prioritásait. Az Európai Tanács nem lát el jogalkotási feladatokat.

(2) Az Európai Tanács a tagállamok állam-, illetve kormányfőiből, valamint saját elnökéből és a Bizottság elnökéből áll. Munkájában részt vesz az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője.

(3) Az Európai Tanács, elnökének összehívására, félévente kétszer ülésezik. Amikor a napirend úgy kívánja, tagjai úgy határozhatnak, hogy munkájukat tagonként egy miniszter, illetve a Bizottság elnökének esetében egy biztos segítse. Ha a helyzet úgy kívánja, az elnök az Európai Tanácsot rendkívüli ülésre hívja össze.

(4) Ha a Szerződések eltérően nem rendelkeznek, az Európai Tanács konszenzussal dönt.

(5) Az Európai Tanács minősített többséggel, két és fél éves időtartamra választja meg elnökét; az elnök megbízatása egy alkalommal megújítható. Akadályoztatás vagy súlyos hivatali mulasztás esetén az Európai Tanács az elnök megbízatását ugyanilyen eljárással megszüntetheti.

(6) Az Európai Tanács elnöke:

a) elnököl az Európai Tanács ülésein, és lendületet ad munkájának,

b) a Bizottság elnökével együttműködve és az Általános Ügyek Tanácsában folytatott munka alapján gondoskodik az Európai Tanács munkájának előkészítéséről és folyamatosságáról,

c) erőfeszítéseket tesz az Európai Tanácson belüli kohézió és konszenzus megteremtésére,

d) az Európai Tanács minden ülését követően jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek.

Az Európai Tanács elnöke – a saját szintjén és e minőségében, valamint az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője hatáskörének sérelme nélkül – ellátja az Unió külső képviselőtét a közös kül- és biztonságpolitikához tartozó ügyekben.

Az Európai Tanács elnöke semmilyen nemzeti tisztséget nem tölthet be.

[...]

EUSz 18. cikk

(1) Az Európai Tanács, minősített többséggel és a Bizottság elnökének egyetértésével, kinevezi az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét. Megbízatását az Európai Tanács ugyanilyen eljárás keretében megszüntetheti.

EUMSZ 235. cikk

(1) Szavazás esetén az Európai Tanács bármely tagja legfeljebb még egy másik tag képviselőtében is eljárhat.

Amikor az Európai Tanács minősített többséggel jár el, az Európai Unióról szóló szerződés 16. cikkének (4) bekezdését és e szerződés 238. cikkének (2) bekezdését kell alkalmazni. Amennyiben az Európai Tanács szavazással dönt, az Európai Tanács elnöke és a Bizottság elnöke nem szavaz.

A jelen lévő vagy képviselt tagok tartózkodása nem akadályozza az Európai Tanács egyhangúságot igénylő jogi aktusai elfogadásának.

(2) Az Európai Parlament elnökét fel lehet hívni arra, hogy szólaljon fel az Európai Tanácsban.

(3) Az Európai Tanács eljárási kérdésekben, valamint eljárási szabályzatának elfogadásakor egyszerű többséggel határoz.

(4) Az Európai Tanács munkáját a Tanács Főtitkársága segíti.

2. Tanács (az Európai Unió Tanácsa)

EUSz 16. cikk

(1) A Tanács, az Európai Parlamenttel közösen, ellátja a jogalkotási és költségvetési feladatokat. A Szerződésekben meghatározott feltételek szerint politika-meghatározási és koordinatív feladatokat lát el.

(2) A Tanács a tagállamok egy-egy olyan, miniszteri szintű képviselőjéből áll, aki az általa képviselt tagállam kormánya nevében kötelezettséget vállalhat és szavazhat.

(3) Ha a Szerződések eltérően nem rendelkeznek, a Tanács minősített többséggel határoz.

(4) 2014. november 1-jétől a minősített többséghez a Tanács tagjai legalább 55 %-ának – legalább tizenöt tag által leadott, egyben az Unió népességének legalább 65 %-át kitevő tagállamokat képviselő – szavazata szükséges. A blokkoló kisebbségnek a Tanács legalább négy tagjából kell állnia, ennek hiányában a minősített többséget elértnek kell tekinteni. A minősített többségi szavazásra alkalmazandó egyéb szabályokat az Európai Unió működéséről szóló szerződés 238. cikkének (2) bekezdése állapítja meg.

(5) A 2014. október 31-ig, valamint a 2014. november 1. és 2017. március 31. között alkalmazandó, a minősített többség meghatározására vonatkozó átmeneti rendelkezéseket az átmeneti rendelkezésekről szóló jegyzőkönyv állapítja meg.

(6) A Tanács különböző formációkban ülésezik, a formációk listájának elfogadására az Európai Unió működéséről szóló szerződés 236. cikkének megfelelően kerül sor.

Az Általános Ügyek Tanácsa gondoskodik a Tanács különböző formációiban folyó munka összehangjáról. Az Általános Ügyek Tanácsa, az Európai Tanács elnökével és a Bizottsággal kapcsolatot tartva, gondoskodik az Európai Tanács üléseinek előkészítéséről és nyomon követéséről.

A Külügyek Tanácsa az Európai Tanács által meghatározott stratégiai iránymutatások alapján kidolgozza az Unió külső tevékenységét, és gondoskodik tevékenységeinek összehangjáról.

(7) A tagállamok kormányai állandó képviselőinek bizottsága felel a Tanács munkájának előkészítéséért.

(8) A Tanács ülései, amikor azokon jogalkotási aktus tervezetéről tanácskoznak vagy szavaznak, nyilvánosak. Ennek érdekében a Tanács ülései két részre tagolódnak: egy uniós jogalkotási aktusokra vonatkozó döntéshozattal foglalkozó és egy nem jogalkotási tevékenységgel foglalkozó részre.

(9) A Tanács különböző formációinak elnökségét, a Külügyek Tanácsának kivételével, a Tanácsban részt vevő tagállami képviselők látják el az Európai Unió működéséről szóló szerződés 236. cikkének meghatározott feltételeknek megfelelően, egy egyenjogúságon alapuló rotációs rendszer szerint.

EUMSz 238. cikk

(1) Az egyszerű többséget igénylő jogi aktusok elfogadásakor a Tanács tagjainak többségével jár el.

(2) Az Európai Unióról szóló szerződés 16. cikke (4) bekezdésétől eltérve 2014. november 1-jétől, figyelemmel az átmeneti rendelkezésekről szóló jegyzőkönyvben megállapított rendelkezésekre, ha a Tanács nem a Bizottságnak vagy az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseletének a javaslata alapján jár el, a minősített többséghez a Tanács tagjai legalább 72 %-ának egyben az Unió népességének legalább 65 %-át kitevő tagállamokat képviselő szavazata szükséges.

(3) Figyelemmel az átmeneti rendelkezésekről szóló jegyzőkönyvben megállapított rendelkezésekre, 2014. november 1-jétől azokban az esetekben, amikor a Szerződések értelmében a Tanácsnak nem az összes tagja vesz részt a szavazásban, a minősített többséget a következőképpen kell meghatározni:

a) A minősített többséghez a szavazásban részt vevő tagállamokat képviselő tanácsi tagok legalább 55 %-ának egyben az ezen államok népességének legalább 65 %-át kitevő tagállamokat képviselő szavazata szükséges.

A blokkoló kisebbségnek legalább a Tanácsnak a részt vevő tagállamok népességének több mint 35 %-át képviselő tagjaiból és még egy tagból kell állnia; ennek hiányában a minősített többséget elértnek kell tekinteni.

b) Az a) ponttól eltérve, ha a Tanács nem a Bizottságnak vagy az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseletének a javaslata alapján jár el, a minősített többséghez a részt vevő tagállamokat képviselő tanácsi tagok legalább 72 %-ának egyben az ezen államok népességének legalább 65 %-át kitevő tagállamokat képviselő szavazata szükséges.

(4) A jelen lévő vagy képviselt tagok tartózkodása nem akadályozza a Tanács egyhangúságot igénylő jogi aktusai elfogadásának.

Határozathozatal a Tanácsban (minősített többséget igénylő döntés)

	<u>a Bizottság javaslatára</u>	<u>nem a Bizottság javaslatára</u>
2009. dec. 1. - 2014. okt. 31.	legalább 255 szavazat (súlyozott szavazatok!)	legalább 255 szavazat + ha a tagállamok legalább 2/3-a
	+ szavazatok legalább 62%-át képviseli az Unió népességének (amennyiben egy tagállam kéri ennek megállapítását)	
2014. nov. 1. - 2017. márc. 31.	<u>ha egy tagállam ezt a szavazást kéri</u> <u>2017. március 31-ig</u>	
2017. ápr. 1.-től	<u>ha Bizottság v. KB főképviselet</u> <u>javaslatára (fő szabály)</u> ha tagállamok legalább 55%-a + ha az Unió népességének 65% + ha legalább 15 tag - kivéve, ha a blokkoló kisebbség kevesebb 4 tagnál	<u>egyéb javaslatra</u> <u>(fő szabály)</u> ha a tagállamok 72%-a + ha ez az Unió népességének legalább 65%-át képviseli

3. Európai Bizottság

EUSz 17. cikk

(1) A Bizottság előmozdítja az Unió általános érdekeit, és ennek érdekében megteszi a megfelelő kezdeményezéseket. A Bizottság gondoskodik a Szerződések, valamint az intézmények által a Szerződések alapján elfogadott intézkedéseknek az alkalmazásáról. Az

Európai Unió Bíróságának ellenőrzése mellett felügyeli az uniós jog alkalmazását. Végrehajtja a költségvetést és irányítja a programokat. A Szerződésekben meghatározott feltételek szerint koordinatív, végrehajtó és igazgatási feladatokat lát el. A közös kül- és biztonságpolitika, valamint a Szerződések által meghatározott más esetek kivételével ellátja az Unió külső képviseletét. Az intézmények közötti megállapodások létrehozása céljából indítványt tesz az Unió tevékenységének éves és többéves programjára.

(2) Ha a Szerződések eltérően nem rendelkeznek, az Unió jogalkotási aktusait kizárólag a Bizottság javaslata alapján lehet elfogadni. Az egyéb jogi aktusokat akkor kell a Bizottság javaslata alapján elfogadni, ha a Szerződések úgy rendelkeznek.

(3) A Bizottság hivatali ideje öt év. A Bizottság tagjait általános alkalmasságuk és európai elkötelezettségük alapján, olyan személyek közül kell kiválasztani, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség. Feladatainak ellátása során a Bizottság teljes mértékben független. A 18. cikk (2) bekezdésének sérelme nélkül, a Bizottság tagjai nem kérhetnek és fogadhatnak el utasításokat semmilyen kormánytól, intézménytől, szervtől vagy más szervezettől. Tartózkodnak a kötelezettségeikkel vagy a feladataik ellátásával összeegyeztethetetlen cselekedetektől.

(4) A Lisszaboni Szerződés hatálybalépésének időpontja és 2014. október 31. között kinevezett Bizottság a tagállamok egy-egy állampolgárából áll, beleértve az elnökét, valamint az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét, aki a Bizottság egyik alelnöke.

(5) 2014. november 1-jétől a Bizottság – az elnökével és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjével együtt – a tagállamok számának kétharmadával megegyező számú tagból áll, kivéve, ha az Európai Tanács egyhangúlag eljárva e szám megváltoztatásáról határoz.

A Bizottság tagjait a tagállamok állampolgárai közül, a tagállamok közötti szigorú egyenjogúságon alapuló olyan rotációs rendszer szerint kell kiválasztani, amely lehetővé teszi a tagállamok teljes demográfiai és földrajzi spektrumának megjelenítését. E rotációs rendszert az Európai Unió működéséről szóló szerződés 244. cikkének megfelelően egyhangúlag eljárva az Európai Tanács állapítja meg.

(6) A Bizottság elnöke:

a) meghatározza a Bizottság működésére vonatkozó iránymutatásokat,

b) megállapítja a Bizottság belső szervezetét annak biztosítása érdekében, hogy az koherens módon, hatékonyan és testületi szellemben tevékenykedjen,

c) a Bizottság tagjai közül – az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője mellett – további alelnököket nevez ki.

A Bizottság tagja, ha az elnök erre felhívja, benyújtja lemondását. Az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője, amennyiben az elnök erre a 18. cikk (1) bekezdésének megfelelően felhívja, benyújtja lemondását.

(7) Az európai parlamenti választások figyelembevételével és a megfelelő egyeztetések lefolytatása után az Európai Tanács minősített többséggel eljárva javaslatot tesz az Európai Parlamentnek a Bizottság elnökének jelölt személyre vonatkozóan. Ezt a jelöltet az Európai Parlament tagjainak többségével választja meg. Ha a jelölt nem kapja meg a szükséges többségi támogatást, az Európai Tanács minősített többséggel egy hónapon belül új jelöltet javasol, akit az Európai Parlament ugyanezen eljárás szerint választ meg.

A Tanács a megválasztott elnökkel közös megegyezésben elfogadja az azon további személyeket tartalmazó listát, akiket a Bizottság tagjaivá kíván kinevezni. E személyeket a tagállamok javaslatai alapján kell kiválasztani, a (3) bekezdés második albekezdésében, valamint az (5) bekezdés második albekezdésében megállapított szempontok szerint.

Az elnöknek, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének és a Bizottság többi tagjának mint testületnek a jóváhagyásáról az Európai Parlament szavaz. E jóváhagyás alapján a Bizottságot az Európai Tanács nevezi ki minősített többséggel.

(8) A Bizottság testületileg az Európai Parlamentnek tartozik felelősséggel. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 234. cikkében foglaltaknak megfelelően az Európai Parlament a Bizottsággal szembeni bizalmatlansági indítványt fogadhat el. Bizalmatlansági indítvány elfogadása esetén a Bizottság tagjainak testületileg le kell mondaniuk, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseelőjének pedig le kell mondania a bizottsági tagságról.

EUSz 18. cikk

(1) Az Európai Tanács, minősített többséggel és a Bizottság elnökének egyetértésével, kinevezi az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseelőjét. Megbízatását az Európai Tanács ugyanilyen eljárás keretében megszüntetheti.

(2) A főképviseelő irányítja az Unió közös kül- és biztonságpolitikáját. Javasolataival hozzájárul a politika alakításához, és azt a Tanácstól kapott felhatalmazásban foglaltak szerint végrehajtja. Ugyanez vonatkozik a közös biztonság- és védelempolitikára.

(3) A főképviseelő a Külügyek Tanácsának elnöke.

(4) A főképviseelő a Bizottság egyik alelnöke. A főképviseelő biztosítja az Unió külső tevékenységeinek összhangját. A Bizottságon belül ő felelős a Bizottság külkapcsolatokkal összefüggő feladatainak ellátásáért és az Unió külső tevékenysége egyéb területeinek összehangolásáért. A főképviseelő a Bizottságon belüli feladatainak gyakorlása során és kizárólag e feladatok körében – annyiban, amennyiben ez összhangban áll a (2) és (3) bekezdésben meghatározottakkal – a Bizottság működésére irányadó eljárások szerint jár el.

EUMSZ 244. cikk

Az Európai Unióról szóló szerződés 17. cikke (5) bekezdésének megfelelően a Bizottság tagjait az Európai Tanács által meghatározott olyan rotációs rendszer szerint kell kiválasztani, amely az alábbi elveken alapul:

a) annak meghatározásánál, hogy állampolgáraik milyen sorrendben és időtartamra válnak a Bizottság tagjává, a tagállamokat teljes mértékben egyenlően kell kezelni; ennek megfelelően a bármely két tagállam állampolgárai által betöltött összes hivatali időszakok számának különbsége soha nem lehet több egynél;

b) az a) pontra is figyelemmel, az egymást követő Bizottságokat úgy kell összeállítani, hogy azokban a tagállamok teljes demográfiai és földrajzi spektruma kielégítő módon megjelenjen.

EUMSZ 245. cikk

A Bizottság tagjai tartózkodnak a feladataik ellátásával összeegyeztethetetlen cselekedetektől. A tagállamok tiszteletben tartják a függetlenségüket, és nem kísérik meg befolyásolásukat feladatuk ellátása során.

A Bizottság tagjai hivatali idejük alatt nem folytathatnak semmilyen egyéb – akár kereső, akár ingyenesen végzett – foglalkozást. Hivatalba lépésükkor ünnepélyesen kötelezettséget vállalnak arra, hogy hivatali idejük alatt és után tiszteletben tartják a hivatalukból eredő kötelezettségeiket és különösen azt, hogy megbízatásuk megszűnését követően feddhetetlenül és tartózkodóan járnak el kinevezések vagy előnyök elfogadásával kapcsolatban. E kötelezettségek megsértése esetén a Bíróság a Tanács egyszerű többséggel elfogadott kérelmére vagy a Bizottság kérelmére az érintett tagot, a körülményektől függően, a 247. cikknek megfelelően felmentheti, vagy megvonhatja tőle nyugdíj jogosultságát vagy az ezt helyettesítő egyéb juttatásokhoz való jogát.

[...]

EUMSZ 248. cikk

Az Európai Unióról szóló szerződés 18. cikke (4) bekezdésének sérelme nélkül, a Bizottságra háruló feladatok csoportosításáról és a Bizottság tagjai közötti elosztásáról az elnök dönt az említett szerződés 17. cikke (6) bekezdésének megfelelően. Az elnök e feladatok elosztását a

Bizottság hivatali ideje alatt megváltoztathatja. A Bizottság tagjai az elnök által számukra megállapított feladatokat az elnök irányításával látják el.

[...]

EUMSZ 250. cikk

A Bizottság tagjainak többségével jár el.

A határozatképesség feltételeit az eljárási szabályzat határozza meg.

4. Az Európai Parlament

EUSz 14. cikk

(1) Az Európai Parlament, a Tanáccsal közösen, ellátja a jogalkotási és költségvetési feladatokat. A Szerződésekben meghatározott feltételek szerint politikai ellenőrzési és konzultatív feladatokat lát el. Az Európai Parlament megválasztja a Bizottság elnökét.

(2) Az Európai Parlament az Unió polgárainak képviselőiből áll. A képviselők száma – az elnököt nem számítva – nem haladhatja meg a hétszázötvenet. A polgárok képviselete arányosan csökkenő módon valósul meg, ahol a tagállamonkénti alsó küszöbérték legalább hat tag. Egyik tagállamnak sem lehet több, mint kilencvenhat képviselői helye.

Az Európai Tanács, az Európai Parlament kezdeményezésére és vele egyetértésben, az első albekezdésben említett alapelvek tiszteletben tartásával egyhangúlag elfogadott határozatban meghatározza az Európai Parlament összetételét.

(3) Az Európai Parlament tagjait közvetlen és általános választójog alapján, szabad és titkos választásokon, ötéves időtartamra választják.

(4) Az Európai Parlament tagjai közül megválasztja elnökét és tisztségviselőit.

EUMSZ 230. cikk

A Bizottság az Európai Parlament bármely ülésén részt vehet, és kérésére bármikor felszólalhat.

A Bizottság szóban vagy írásban válaszol az Európai Parlament vagy annak tagjai által hozzá intézett kérdésekre.

Az Európai Tanács, illetve a Tanács a saját eljárási szabályzatában megállapított feltételeknek megfelelően felszólalhat az Európai Parlamentben.

EUMSZ 231. cikk

Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, az Európai Parlament a leadott szavazatok többségével határoz.

A határozatképesség feltételeit az eljárási szabályzat határozza meg.

EUMSZ 232. cikk

Az Európai Parlament tagjainak többségével elfogadja eljárási szabályzatát.

Az Európai Parlament üléseinek jegyzőkönyveit a Szerződésekben és az eljárási szabályzatában megállapított feltételeknek megfelelően kell közzétenni.

[...]

EUMSZ 234. cikk

Az Európai Parlament, ha a Bizottság tevékenysége miatt bizalmatlansági indítványt terjesztenek elé, arról legkorábban az indítvány beterjesztése után három nappal, nyílt szavazással határoz.

Ha a bizalmatlansági indítványt a leadott szavazatok kétharmadával és az Európai Parlament tagjainak többségével elfogadják, a Bizottság tagjainak testületileg le kell mondaniuk, az Unió

külsügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének pedig le kell mondania a bizottsági tagságról. Az új Bizottságnak az Európai Unióról szóló szerződés 17. cikkével összhangban történő kinevezéséig azonban hivatalban maradnak, és a folyamatban lévő ügyeket továbbra is ellátják. Ebben az esetben a Bizottság utódul kinevezett tagjainak hivatali ideje azon a napon jár le, amikor a testületileg lemondásra kötelezett bizottsági tagok hivatali ideje lejárt volna.

EUMSZ 225. cikk

Az Európai Parlament tagjainak többségével felkérheti a Bizottságot olyan kérdésre vonatkozó megfelelő javaslat előterjesztésére, amely az Európai Parlament megítélése szerint a Szerződések végrehajtása céljából uniós jogi aktus kidolgozását teszi szükségessé. Ha a Bizottság nem terjeszt elő javaslatot, ennek okairól tájékoztatja az Európai Parlamentet.

európai ombudsman

EUMSZ 228. cikk

(1) A bármely uniós polgártól vagy valamely tagállamban lakóhellyel, illetve létesítő okirat szerinti székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személytől érkező, az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok — kivéve az igazságszolgáltatási hatáskörében eljáró Európai Unió Bíróságát — tevékenysége során felmerülő hivatali visszasságokra vonatkozó panaszok átvételére az Európai Parlament által megválasztott ombudsman jogosult. Az ombudsman kivizsgálja a panaszokat, és erről jelentést készít.

Az ombudsman megbízatásának megfelelően, saját kezdeményezésére vagy a hozzá közvetlenül vagy az Európai Parlament valamely tagján keresztül benyújtott panaszok alapján, lefolytatja az általa indokoltnak ítélt vizsgálatokat, kivéve ha az állítólagos tényállás bírósági eljárás tárgyát képezi vagy képezte. Ha az ombudsman hivatali visszasságot állapít meg, az ügyben megkeresi az érintett intézményt, szervet vagy hivatalt amelynek három hónap áll rendelkezésére, hogy tájékoztassa őt álláspontjáról. Ezt követően az ombudsman jelentést küld az Európai Parlamentnek és az érintett intézménynek, szervnek vagy hivatalnak. A panaszt benyújtó személyt tájékoztatni kell a vizsgálatok eredményéről.

Vizsgálatainak eredményeiről az ombudsman évente jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek.

(2) Az ombudsmant minden európai parlamenti választást követően, a Parlament megbízatásának időtartamára választják. Az ombudsman megbízatása megújítható.

Az ombudsmant a Bíróság az Európai Parlament kérelmére felmentheti, ha már nem felel meg a feladatai ellátásához szükséges feltételeknek, vagy ha súlyos kötelezettségszegést követett el.

(3) Feladatainak ellátása során az ombudsman teljes mértékben független. E feladatok ellátása során nem kérhet vagy fogadhat el utasításokat semmilyen kormánytól, intézménytől, szervtől vagy más szervezettől. Az ombudsman a megbízatása ideje alatt semmilyen egyéb – akár kereső, akár ingyenesen végzett – foglalkozást nem folytathat.

(4) Az Európai Parlament saját kezdeményezésére különleges jogalkotási eljárás keretében elfogadott rendeletekben, a Bizottság véleményének kikérése után és a Tanács egyetértésével meghatározza az ombudsman feladatainak ellátására vonatkozó szabályokat és általános feltételeket.

5. Az Európai Központi Bank és a Központi Bankok Európai Rendszere

EUMSZ 282. cikk

(1) Az Európai Központi Bank és a nemzeti központi bankok alkotják a Központi Bankok Európai Rendszerét (KBER). Az Unió monetáris politikáját az Európai Központi Bank és azon tagállamok nemzeti központi bankjai irányítják, amelyeknek hivatalos pénzneme az euro, és amelyek az eurorendszert alkotják.

(2) A KBER-t az Európai Központi Bank döntéshozó szervei irányítják. A KBER elsődleges célja az árstabilitás fenntartása. E cél veszélyeztetése nélkül támogatja az Unión belüli általános gazdaságpolitikát azzal a céllal, hogy hozzájáruljon az Unió célkitűzéseinek megvalósításához.

(3) Az Európai Központi Bank jogi személy. Kizárólag az Európai Központi Bank jogosult euro kibocsátásának engedélyezésére. Hatásköreinek gyakorlásában és saját pénzügyei kezelésének tekintetében függetlenséget élvez. Az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok kormányai tiszteletben tartják ezt a függetlenséget.

(4) Az Európai Központi Bank a 127–133. és a 138. cikkel, valamint a KBER és az EKB alapokmányában megállapított feltételekkel összhangban elfogadja a feladatai végrehajtásához szükséges intézkedéseket. Ugyanezen cikkeknek megfelelően azok a tagállamok és központi bankjaik, amelyek pénzneme nem az euro, megőrzik a monetáris ügyekben meglévő hatásköreiket.

(5) Az Európai Központi Bankkal konzultálni kell a hatáskörébe tartozó valamennyi uniós jogi aktusra irányuló javaslattal, továbbá valamennyi nemzeti jogszabálytervezettel kapcsolatban, és a hatáskörébe tartozó területeken véleményt terjeszthet elő.

EUMSZ 283. cikk

(1) Az Európai Központi Bank Kormányzótanácsa az Európai Központi Bank Igazgatóságának tagjaiból és azon tagállamok nemzeti központi bankjainak elnökeiből áll, amelyek hivatalos pénzneme az euro.

(2) Az Igazgatóság az elnökből, az alelnökből és négy további tagból áll.

Az elnököt, az alelnököt és az Igazgatóság többi tagját az Európai Tanács minősített többséggel, a Tanácsnak az Európai Parlamenttel és az Európai Központi Bank Kormányzótanácsával folytatott konzultációt követő ajánlása alapján olyan személyek közül nevez ki, akik monetáris vagy banki területen elismert szakmai tekintéllyel és tapasztalattal rendelkeznek.

Megbízatusuk nyolc évre szól és nem újítható meg.

Az Igazgatóság tagjai csak a tagállamok állampolgárai lehetnek.

EUMSZ 284. cikk

(1) A Tanács elnöke és a Bizottság egy tagja szavazati jog nélkül részt vehet az Európai Központi Bank Kormányzótanácsának ülésein.

A Tanács elnöke megvitatás céljából indítványt terjeszthet az Európai Központi Bank Kormányzótanácsa elé.

(2) Az Európai Központi Bank elnökét meg kell hívni a Tanács üléseire, ha a Tanács a KBER céljaival és feladataival kapcsolatos kérdéseket vitat meg.

(3) Az Európai Központi Bank a KBER tevékenységéről, valamint az előző és a folyó év monetáris politikájáról éves jelentést készít az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak, valamint az Európai Tanácsnak. Ezt a jelentést az Európai Központi Bank elnöke nyújtja be a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek, mely utóbbi ez alapján általános vitát tarthat. Az Európai Központi Bank elnökét és az Igazgatóság többi tagját az Európai

Parlament kérésére vagy saját kezdeményezésükre az Európai Parlament hatáskörrel rendelkező bizottságai meghallgatják.

6. A Számvevőszék

EUMSZ 285. cikk

Az Unió pénzügyi ellenőrzését a Számvevőszék végzi.

A Számvevőszék a tagállamok egy-egy állampolgárából áll. A Számvevőszék tagjai feladataik ellátása során teljes mértékben függetlenek, és az Unió általános érdekében járnak el.

EUMSZ 286. cikk

(1) A Számvevőszék tagjait olyan személyek közül választják ki, akik államukban külső ellenőrzést végző szervezetekhez tartoznak vagy tartoztak, vagy akik rendelkeznek az ehhez a hivatalhoz szükséges különleges képesítéssel. Függetlenségükhöz nem férhet kétség.

(2) A Számvevőszék tagjait hatéves időtartamra nevezik ki. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően elfogadja a Számvevőszék tagjainak az egyes tagállamok javaslatai alapján összeállított listáját. A Számvevőszék tagjainak megbízatása megújítható.

A Számvevőszék elnökét a tagok maguk közül választják meg hároméves időtartamra. Az elnök újraválasztható.

(3) A Számvevőszék tagjai feladataik ellátása során nem kérhetnek és fogadhatnak el utasításokat kormányoktól vagy más szervektől. Tartózkodnak a feladataikkal összeegyeztethetetlen cselekedetektől.

(4) A Számvevőszék tagjai hivatali idejük alatt semmilyen egyéb – akár kereső, akár ingyenesen végzett – foglalkozást nem folytathatnak. Hivatalba lépésükkor ünnepélyesen kötelezettséget vállalnak arra, hogy hivatali idejük alatt és után tiszteletben tartják a hivatalukból eredő kötelezettségeiket és különösen azt, hogy megbízatásuk megszűnését követően feddhetetlenül és tartózkodóan járnak el kinevezések vagy előnyök elfogadásával kapcsolatban.

(5) A Számvevőszék tagjainak megbízatása – a megbízatás lejártától vagy az elhalálozástól eltekintve – lemondással vagy a Bíróság (6) bekezdés alapján hozott ítéletében kimondott felmentéssel szűnik meg.

A távozó tag helyébe hivatali idejének fennmaradó részére új tagot neveznek ki.

A hivatalból történő felmentés esetét kivéve, a Számvevőszék tagjai addig maradnak hivatalukban, amíg helyükbe új tagokat nem neveznek ki.

(6) A Számvevőszék tagját csak akkor lehet hivatalából elmozdítani, illetve nyugdíjjogosultságától vagy az ezt helyettesítő egyéb juttatáshoz való jogosultságától megfosztani, ha a Bíróság a Számvevőszék kérelmére megállapítja, hogy már nem felel meg a megkívánt feltételeknek, vagy nem tesz eleget a hivatalából eredő kötelezettségeknek.

(7) A Tanács meghatározza a Számvevőszék elnökének és tagjainak alkalmazási feltételeit, különösen illetményét, juttatásait és nyugdíját. Meghatároz továbbá minden egyéb, javadalmazás helyett fizetett juttatást.

(8) Az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyvnek az Európai Unió Bíróságának bíraira vonatkozó rendelkezéseit a Számvevőszék tagjaira is alkalmazni kell.

EUMSZ 287. cikk

(1) A Számvevőszék megvizsgálja az Unió összes bevételre és kiadásra vonatkozó elszámolását. Megvizsgálja az Unió által létrehozott valamennyi szerv, illetve hivatal minden bevételre és kiadásra vonatkozó elszámolását is, amennyiben az ilyen vizsgálatot a létesítő

okirat nem zárja ki. A Számvevőszék az elszámolás megbízhatóságát, valamint az alapjául szolgáló ügyletek jogszerűségét és szabályszerűségét igazoló nyilatkozatot terjeszt az Európai Parlament és a Tanács elé, amelyet az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzé kell tenni. Ez a nyilatkozat az Unió tevékenységének valamennyi főbb területére kiterjedő külön értékelésekkel egészíthető ki.

(2) A Számvevőszék megvizsgálja a bevételek és kiadások jogszerűségét és szabályszerűségét, valamint a pénzgazdálkodás hatékonyságát és eredményességét. Ennek során jelentést tesz, különösen ha bármilyen szabálytalanságot észlel.

A bevételek ellenőrzését az esedékesként megállapított összegek és az Unió számára ténylegesen kifizetett összegek alapján végzik.

A kiadások ellenőrzését a vállalt kötelezettségek és a teljesített kifizetések alapján végzik.

Ezek az ellenőrzések az adott pénzügyi évre vonatkozó elszámolások lezárása előtt is elvégezhetők.

(3) Az ellenőrzést a nyilvántartások alapján és szükség esetén a helyszínen, az Unió többi intézményében, az Unió nevében bevételt vagy kiadást kezelő szervek, illetve hivatalok helyiségeiben és a tagállamokban – beleértve a költségvetésből kifizetésben részesülő bármely természetes vagy jogi személy helyiségeit is – végzik. A tagállamokban az ellenőrzést a nemzeti ellenőrző szervekkel vagy – ha ezek nem rendelkeznek a szükséges hatáskörrel – a hatáskörrel rendelkező tagállami szervezeti egységekkel kapcsolatban tartva kell elvégezni. A Számvevőszék és a nemzeti ellenőrző szervek függetlenségük megőrzése mellett a bizalom szellemében együttműködnek. Ezek a szervek vagy szervezeti egységek közlik a Számvevőszékkel, hogy részt kívánnak-e venni az ellenőrzésben.

Az Unió többi intézménye, az Unió nevében bevételt vagy kiadást kezelő szervek, illetve hivatalok, a költségvetésből kifizetésben részesülő bármely természetes vagy jogi személy és a nemzeti ellenőrző szervek, illetve – ha ezek nem rendelkeznek a szükséges hatáskörrel – a hatáskörrel rendelkező tagállami szervezeti egységek a Számvevőszék kérésére megküldik a feladatai elvégzéséhez szükséges valamennyi dokumentumot vagy információt.

Az Európai Beruházási Banknak a közösségi kiadások és bevételek kezelése terén végzett tevékenysége tekintetében a Számvevőszéknek a Bank által őrzött információkhoz való hozzáférési jogát a Számvevőszék, a Bank és a Bizottság közötti megállapodás szabályozza. A Számvevőszék azonban megállapodás hiányában is hozzájuthat azokhoz az információkhoz, amelyek a Bank által kezelt uniós kiadások és bevételek ellenőrzéséhez szükségesek.

(4) A Számvevőszék minden egyes pénzügyi év lezárását követően éves jelentést készít. A jelentést meg kell küldeni az Unió többi intézményének, és ezeknek az intézményeknek a Számvevőszék megállapításaira adott válaszával együtt közzé kell tenni az Európai Unió Hivatalos Lapjában.

A Számvevőszék továbbá meghatározott kérdésekre vonatkozó megállapításait – elsősorban külön jelentés formájában – bármikor előterjesztheti, és a többi uniós intézmény bármelyikének kérésére vélemény adhat.

Éves jelentéseit, külön jelentéseit vagy véleményeit tagjainak többségével fogadja el. A Számvevőszék mindazonáltal bizonyos típusú jelentések vagy vélemények elfogadása céljából belső tanácsokat hozhat létre az eljárási szabályzatában meghatározott feltételek szerint.

A Számvevőszék segíti az Európai Parlamentet és a Tanácsot a költségvetés végrehajtásával kapcsolatos ellenőrzési feladataik gyakorlása során.

A Számvevőszék megállapítja eljárási szabályzatát. E szabályzat elfogadásához a Tanács jóváhagyása szükséges.

7. Az Európai Unió Bírósága (lásd az 5. témakörnél)

8. Az Európai Unió tanácsadó szervei: a Gazdasági és Szociális Bizottság, és a Régiók Bizottsága

EUMSZ 300. cikk

(1) Az Európai Parlamentet, a Tanácsot és a Bizottságot a Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint a Régiók Bizottsága segíti tanácsadói minőségben.

(2) A Gazdasági és Szociális Bizottság a munkaadók és a munkavállalók szervezetei, valamint a civil társadalom egyéb területei, így különösen a gazdasági és társadalmi élet, az állampolgári részvétel, a szakmai és a kulturális területek reprezentatív szereplőit tömörítő szervezetek képviselőiből áll.

(3) A Régiók Bizottsága a regionális és helyi testületek olyan képviselőiből áll, akik valamely regionális vagy helyi testületben választással nyert képviselői megbízással rendelkeznek, vagy valamely választott testületnek politikai felelősséggel tartoznak.

(4) A Gazdasági és Szociális Bizottságnak, illetve a Régiók Bizottságának a tagjai nem utasíthatók. Feladataik ellátása során teljes mértékben függetlenek, és az Unió általános érdekében járnak el.

(5) A (2) és (3) bekezdésben említett, e bizottságok összetételének jellegére vonatkozó szabályokat a Tanács az Unión belüli gazdasági, társadalmi és demográfiai helyzet alakulására tekintettel rendszeres időközönként felülvizsgálja. E célból a Tanács a Bizottság javaslata alapján határozatokat fogad el.

EUMSZ 301. cikk

A Gazdasági és Szociális Bizottság tagjainak száma nem haladhatja meg a 350-et.

A Tanács a Bizottság javaslata alapján egyhangúlag elfogadott határozatban megállapítja a bizottság összetételét.

A Tanács meghatározza a bizottság tagjainak juttatásait.

EUMSZ 302. cikk

(1) A bizottság tagjait öt évre nevezik ki. A Tanács elfogadja a bizottság tagjainak az egyes tagállamok javaslatai alapján összeállított listáját. A bizottság tagjainak megbízatása megújítható.

(2) A Tanács a Bizottsággal folytatott konzultációt követően határoz. A Tanács kikérheti a gazdasági és társadalmi életnek, valamint a civil társadalomnak az Unió tevékenységében érdekelt különböző ágazatait képviselő európai szervezetek véleményét.

EUMSZ 303. cikk

A bizottság a tagjai közül két és fél éves időtartamra megválasztja elnökét és tisztségviselőit.

A bizottság elfogadja eljárási szabályzatát.

A bizottságot az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság kérésére a bizottság elnöke hívja össze. A bizottság saját kezdeményezésére is üléseshet.

EUMSZ 304. cikk

A Szerződésekben meghatározott esetekben az Európai Parlament és a Tanács vagy a Bizottság konzultál a Gazdasági és Szociális Bizottsággal. Ezek az intézmények minden olyan esetben konzultálhatnak a bizottsággal, amikor azt indokoltnak tartják. A bizottság saját kezdeményezésére is adhat véleményt olyan esetekben, amikor ezt indokoltnak tartja.

Ha az Európai Parlament és a Tanács vagy a Bizottság szükségesnek tartja, a bizottság számára véleményének benyújtására határidőt tűzhet ki, amely az erről szóló értesítésnek az elnök általi kézhezvételétől számított legalább egy hónap. A határidő lejártát követően a vélemény hiánya nem képezheti akadályát a további eljárásnak. A bizottság véleményét a tanácskozásokról készült összefoglalóval együtt meg kell küldeni az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak és a Bizottságnak.

EUMSZ 305. cikk

A Régiók Bizottsága tagjainak száma nem haladhatja meg a 350-et.

A Tanács a Bizottság javaslata alapján egyhangúlag elfogadott határozatban megállapítja a bizottság összetételét.

A bizottság tagjait és azonos számú póttagjait öt évre nevezik ki. Megbízatusuk megújítható. A Tanács elfogadja a bizottság tagjainak és póttagjainak az egyes tagállamok javaslatai alapján összeállított listáját. A bizottsági tag megbízatusa automatikusan megszűnik, ha a 300. cikk (3) bekezdésében említett képviselői megbízatus, amely alapján őt tagnak javasolták, megszűnik; helyére a hivatali idő fennmaradó részére ugyanazon eljárásnak megfelelően másik tagot kell kinevezni. A bizottság tagjai nem lehetnek egyszerre az Európai Parlament tagjai is.

EUMSZ 306. cikk

A Régiók Bizottsága a tagjai közül két és fél éves időtartamra megválasztja elnökét és tisztségviselőit.

A bizottság elfogadja eljárási szabályzatát.

A bizottságot az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság kérésére a bizottság elnöke hívja össze. A bizottság saját kezdeményezésére is ülésezhet.

EUMSZ 307. cikk

Az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság a Szerződésben meghatározott esetekben, továbbá minden olyan – különösen a határokon átnyúló együttműködést érintő – esetben, amikor ezt az intézmények valamelyike indokoltnak tartja, konzultál a Régiók Bizottságával.

Ha az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság szükségesnek tartja, a bizottság számára véleményének benyújtására határidőt tűzhet ki, amely az erről szóló értesítésnek az elnök általi kézhezvételétől számított legalább egy hónap. A határidő lejártát követően a vélemény hiánya nem képezheti akadályát a további eljárásnak.

Ha a 304. cikk értelmében konzultálni kell a Gazdasági és Szociális Bizottsággal, az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság tájékoztatja a Régiók Bizottságát a véleményadás iránti megkeresésről. Ha a Régiók Bizottsága úgy ítéli meg, hogy sajátos regionális érdekekről van szó, véleményt adhat az ügyről.

A bizottság saját kezdeményezésére is adhat véleményt olyan esetekben, amikor ezt indokoltnak tartja. A bizottság véleményét a tanácskozásokról készült összefoglalóval együtt megküldi az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak.

9. Az Európai Beruházási Bank

EUMSZ 308. cikk

Az Európai Beruházási Bank jogi személy.

Az Európai Beruházási Bank tagjai a tagállamok.

Az Európai Beruházási Bank alapokmányát a Szerződésekhez csatolt jegyzőkönyv állapítja meg. Tanács –, az Európai Beruházási Bank kérelmére és az Európai Parlamenttel, valamint a

Bizottsággal folytatott konzultációt követően vagy a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlamenttel, valamint az Európai Beruházási Bankkal folytatott konzultációt követően – különleges jogalkotási eljárás keretében, egyhangúlag módosíthatja a Bank alapokmányát.

EUMSZ 309. cikk

Az Európai Beruházási Bank feladata, hogy a tőkepiac igénybevételével és saját forrásai felhasználásával az Unió érdekében hozzájáruljon a belső piac kiegyensúlyozott és egyenletes fejlődéséhez. Ezért a Bank, amely nyereségszerzési cél nélkül működik, olyan kölcsönöket és garanciákat nyújt, amelyek elősegítik a következő projektek finanszírozását a gazdaság valamennyi ágazatában:

- a) projektek a kevésbé fejlett régiók fejlesztésére;
- b) projektek a vállalkozások modernizálására vagy átalakítására, illetve a belső piac fokozatos létrehozása, illetve működése folytán szükségessé váló új tevékenységek kialakítására, ha ezek a projektek olyan terjedelműek vagy természetűek, hogy azokat az egyes tagállamokban rendelkezésre álló különböző eszközökkel nem lehet teljes egészében finanszírozni;
- c) olyan projektek, amelyek több tagállam közös érdekét szolgálják, és olyan terjedelműek vagy természetűek, hogy azokat az egyes tagállamokban rendelkezésre álló különböző eszközökkel nem lehet teljes egészében finanszírozni.

Feladatának ellátása során a Bank, a strukturális alapoktól és egyéb uniós pénzügyi eszközökből kapott támogatásokhoz kapcsolódva, megkönnyíti beruházási programok finanszírozását.

IV. Megjegyzések a tananyaghoz

- A Megjegyzések (99. o.) 1. és 2. pontja a kötelező tananyag részét képezi, míg a 3. és 4. pont csak ajánlott olvasmány!
- Mivel az írott tananyag legnagyobb részét a szerződéses rendelkezések teszik ki, így különös gondossággal olvassa azokat. Az egyes intézmények, szervek megismerésénél figyeljen a feladat – hatáskör – szervezet – eljárás szerinti szempontokra! A szervezeti kérdéseknél hasznos lehet, az ezeket átfogó ábra készítése.
- Megjegyzés a Számvevőszékről (109-110. o.) szintén a kötelező tananyag részét képezi!

V. Gyakorló kérdések

1. Mit jelent a Tanácsban a minősített többséggel történő szavazás?
2. Mondjon példákat azon jogosítványokra, melyekkel a Parlament rendelkezik más intézmények, szervek működésének ellenőrzésére?
3. Mi az Európai Tanács feladata?
4. Soroljon fel néhány európai várost, ahol uniós intézmények, szervek székhelye található!
5. Kik a tagjai a Régiók Bizottságának?
6. Melyek a Tanács feladatai és hatáskörei?
7. Milyen feladatokat lát el az Európai Tanács elnöke?
8. Nevezze meg mi a különbség a soros elnökség és az állandó elnöki tisztség feladatai között!

3. fejezet: Jogalkotás, döntéshozatal az Európai Unióban

I. A fejezet célja

A fejezet célja, hogy megismertesse a hallgatót az Unió döntéshozatali rendszerével, az annak részét alkotó döntéshozatali eljárásokkal, melyekben az uniós jogszabályok keletkeznek.

II. Kapcsolódó anyagrész:

Az Európai Unió intézményrendszere.

III. Írásos tananyag

- Blutman L.:Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, HVG ORAC, 2010. 142-164. o., 164-179. o.
- Az alapító szerződések alábbiakban kiemelt részei:

1. Uniós hatáskörök és a hatáskörgyakorlás

EUSz 5. cikk

(1) Az Unió hatásköreinek elhatárolására a hatáskör-átruházás elve az irányadó. Az uniós hatáskörök gyakorlására a szubszidiaritás és az arányosság elve az irányadó.

(2) A hatáskör-átruházás elvének megfelelően az Unió kizárólag a tagállamok által a Szerződésekben ráruházott hatáskörök határain belül jár el a Szerződésekben foglalt célkitűzések megvalósítása érdekében. Minden olyan hatáskör, amelyet a Szerződések nem ruháztak át az Unióra, a tagállamoknál marad.

(3) A szubszidiaritás elvének megfelelően azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, az Unió csak akkor és annyiban jár el, amikor és amennyiben a tervezett intézkedés céljait a tagállamok sem központi, sem regionális vagy helyi szinten nem tudják kielégítően megvalósítani, így azok a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt az Unió szintjén jobban megvalósíthatók.

Az Unió intézményei a szubszidiaritás elvét a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazásáról szóló jegyzőkönyvben meghatározottak szerint alkalmazzák. A nemzeti parlamentek az említett jegyzőkönyvben megállapított eljárásnak megfelelően gondoskodnak a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartásáról.

(4) Az arányosság elvének megfelelően az Unió intézkedése sem tartalmilag, sem formailag nem terjedhet túl azon, ami a Szerződések célkitűzéseinek eléréséhez szükséges. Az Unió intézményei az arányosság elvét a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazásáról szóló jegyzőkönyvben foglaltak szerint alkalmazzák

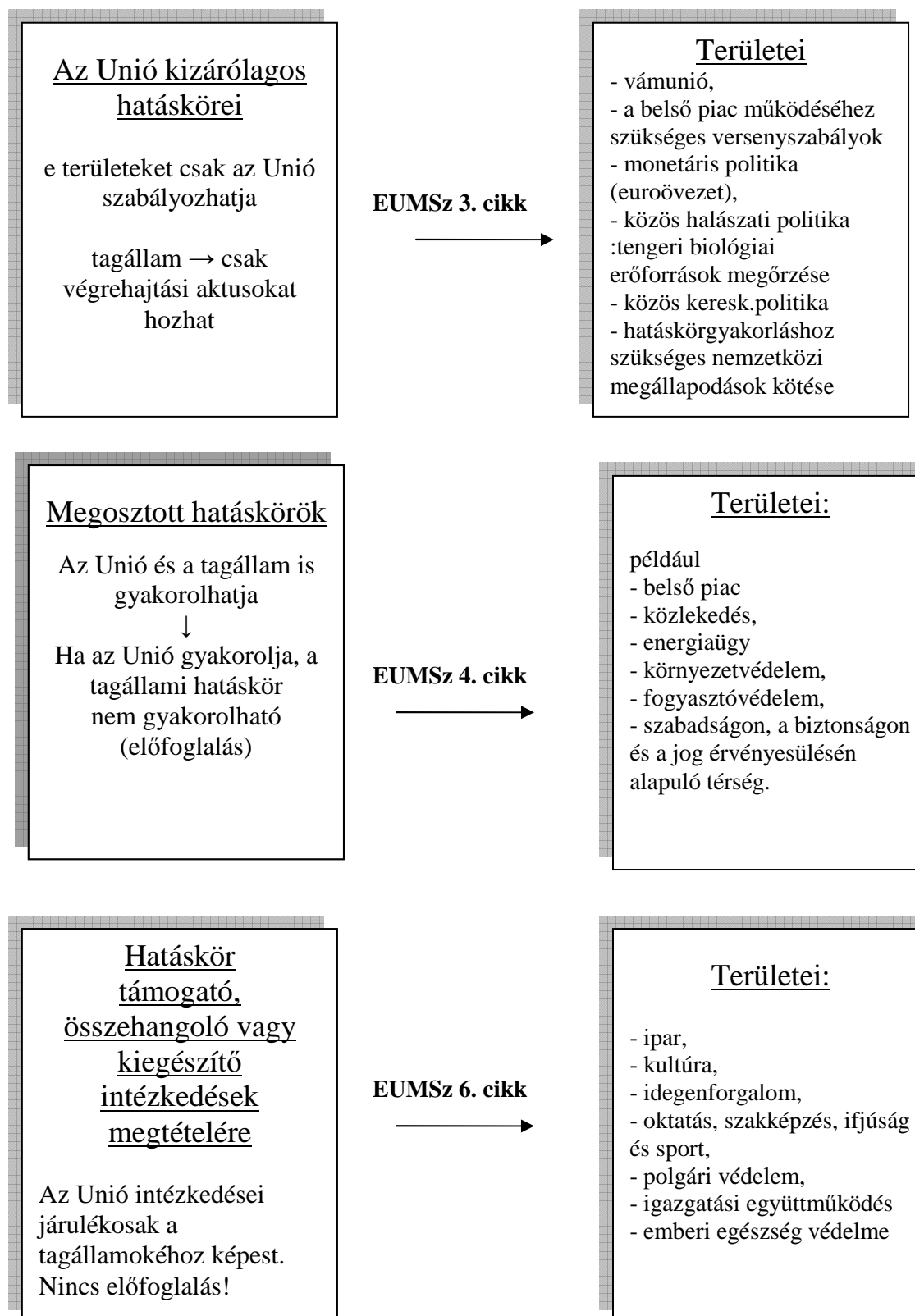
(kiegészítő uniós hatáskör)

EUMSz 352. cikk

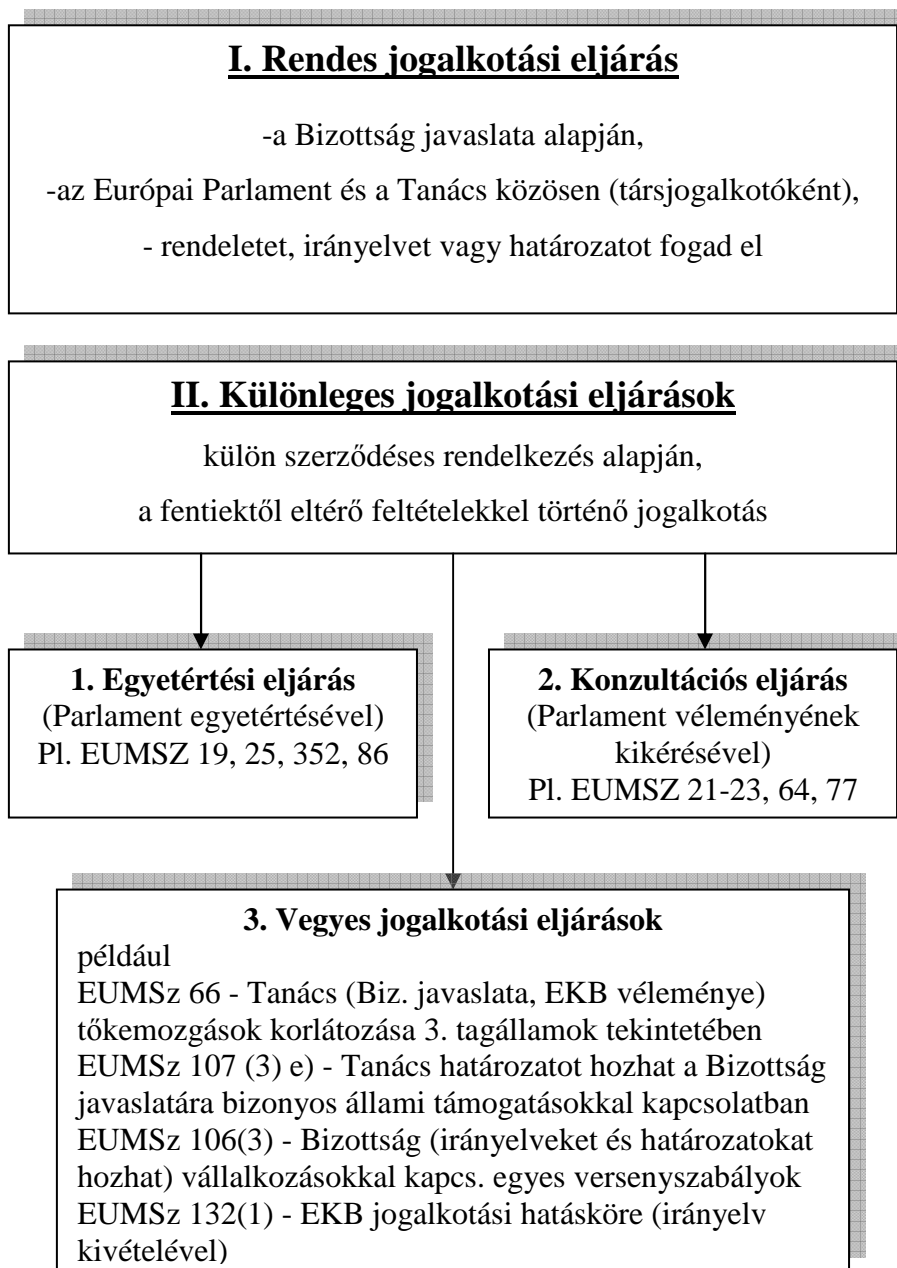
(1) Ha a Szerződésekben meghatározott politikák keretében az Unió fellépése bizonyul szükségesnek ahhoz, hogy a Szerződésekben foglalt célkitűzések valamelyike megvalósuljon, és a Szerződések nem biztosítják a szükséges hatáskört, a Tanács a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlament egyetértését követően, egyhangúlag elfogadja a megfelelő rendelkezéseket. Amennyiben a szóban forgó rendelkezéseket különleges jogalkotási eljárás

keretében a Tanács fogadja el, a Tanács a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlament egyetértését követően szintén egyhangúlag határoz.

(2) A szubszidiaritás elve érvényesülésének ellenőrzésére szolgáló, az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikke (3) bekezdésében említett eljárás keretében a Bizottság köteles felhívni a nemzeti parlamentek figyelmét azokra a javaslatokra, amelyek e cikkben alapulnak. [...]

2. Döntéshozatal - jogalkotás

További lehetőségek:

- a.) polgári kezdeményezések
- b.) tagállamok kezdeményezési joga a döntéshozatalban
- c.) nemzeti parlamentek hatásköre a döntéshozatal vonatkozásában

IV. Megjegyzések a tananyaghoz

Általános megjegyzés: az írásos anyagban szereplő jogesetek neveit nem kell megjegyezni, kivéve az *ERTA (AETR)* ügyet!

- A Megjegyzések (151. o.) csak ajánlott olvasmány!
- A Megjegyzések (152. o.) a kötelező tananyag részét képezi!
- A 177. oldalon ismertetett 287/85. számú jogeset csak szemléltető példa (és csak ajánlott olvasmány).

V. Gyakorló kérdések

1. Nevezze meg az uniós jog három rétegét!
2. Mi a hozzájárulásos eljárás lényege?
3. Milyen döntéshozatali eljárásnak felel meg az ún. rendes jogalkotási eljárás?
4. Mi a „*komitológia*”?
5. Mi a megosztott hatáskör lényege?
6. Mit takar a támogató – összehangoló – kiegészítő uniós hatáskör kategóriája?
7. Mi volt az *ERTA (AETR)* ügy jelentősége?
8. Mi a jogszabályoknál az indokolási kötelezettség célja?
9. Mit jelent az *opt-in* klauzula?

4. fejezet: Jogforrások az Európai Unióban

I. A fejezet célja

A hallgató áttekintés kap arról, hogy az uniós jogi normák milyen formában jelenhetnek meg az Európai Unió jogrendszerében. A jogszabályok fontosabb típusainak ismertetésénél a fejezet kitér arra, hogy milyen jogi jellemzőkkel rendelkeznek ezek a jogszabályok, milyen feltételekkel érvényesülnek, és mi egymáshoz való viszonyuk.

II. Írásos tananyag

- Blutman L.:Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, HVG ORAC, 2010. 209-210., 222-238.o. ; Jogharmonizáció: 245-253.o.
- tanulmányi segédlet vonatkozó részei
- az alapító szerződések alábbiakban kiemelt részei:

(az Unió jogi aktusai)

EUMSZ 288. cikk

Az Unió hatásköreinek gyakorlása érdekében az intézmények rendeleteket, irányelveket, határozatokat, ajánlásokat és véleményeket fogadnak el.

A rendelet általános hatállyal bír. Teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Az irányelv az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja.

A határozat teljes egészében kötelező. Amennyiben külön megjelöli, hogy kik a címzettjei, a határozat kizárólag azokra nézve kötelező, akiket címzettként megjelöl.

Az ajánlások és a vélemények nem kötelezőek.

A jogi aktusok fő típusai:

- jogalkotási aktusok
- felhatalmazáson alapuló jogi aktus
- végrehajtási aktus

.....

(A közös kül- és biztonságpolitika területe - specifikus jogi aktusok)

EUSz 25. cikk

A közös kül- és biztonságpolitika folytatására az Unió:

- a) általános iránymutatásokat határoz meg;
 - b) határozatokat fogad el, amelyek meghatározzák:
 - i. az Unió által végrehajtandó fellépéseket,
 - ii. az Unió által képviselendő álláspontokat,
 - iii. az i. és ii. pontban említett határozatok végrehajtásának szabályait;
- és
- c) erősíti a tagállamok közötti rendszeres együttműködést politikájuk folytatásában.

EUSz 26. cikk

(1) Az Európai Tanács megállapítja az Unió stratégiai érdekeit, valamint meghatározza a közös kül- és biztonságpolitika célkitűzéseit és az arra vonatkozó általános iránymutatásokat, beleértve a védelmi vonatkozású kérdéseket is. Az Európai Tanács meghozza a szükséges határozatokat.

Ha a nemzetközi fejlemények szükségessé teszik, az Európai Tanács elnöke rendkívüli európai tanácsi ülést hív össze abból a célból, hogy e fejleményekre tekintettel meghatározzák az Unió által követendő politika stratégiai irányvonalait.

(2) A Tanács az Európai Tanács által meghatározott általános iránymutatások és stratégiai irányvonalak alapján kidolgozza a közös kül- és biztonságpolitikát, és meghozza az e politika meghatározásához és végrehajtásához szükséges határozatokat.

A Tanács és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője biztosítja az Unió fellépésének egységességét, koherenciáját és eredményességét.

(3) A közös kül- és biztonságpolitikát az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője és a tagállamok hajtják végre nemzeti és uniós erőforrások felhasználásával.

EUSz 28. cikk

(1) Amennyiben a nemzetközi helyzet műveleti fellépést tesz szükségessé, a Tanács elfogadja a szükséges határozatokat. A határozatban meg kell határozni annak céljait, hatókörét, az Unió rendelkezésére bocsátandó eszközöket és szükség esetén időtartamát, valamint végrehajtásának feltételeit.

Amennyiben a körülmények változása lényeges kihatással van az ilyen határozatot érintő valamely kérdésre, a Tanács felülvizsgálja a határozat elveit és célkitűzéseit, és meghozza a szükséges határozatokat.

(2) Az (1) bekezdésben említett határozatok kötik a tagállamokat álláspontjaik elfogadásakor és tevékenységük folytatása során.

(3) Valamennyi, az (1) bekezdésben említett határozat keretében tervezett nemzeti álláspontról vagy nemzeti fellépésről az érintett tagállamnak időben tájékoztatást kell adnia, hogy szükség esetén arról a Tanácsban előzetesen tanácskozni lehessen. Az előzetes tájékoztatási kötelezettség nem vonatkozik azokra az intézkedésekre, amelyek csupán a Tanács határozatait ültetik át nemzeti szinten.

(4) A helyzet megváltozásából eredő kényszerítő szükség esetén, és amennyiben a Tanács nem vizsgálta felül az (1) bekezdésben említett határozatot, a tagállamok – szem előtt tartva az együttes fellépés általános célkitűzéseit – megtehetik a szükséges halaszthatatlan intézkedéseket. Az érintett tagállam haladéktalanul tájékoztatja a Tanácsot az ilyen intézkedésekről.

(5) Amennyiben az e cikk szerinti határozat végrehajtása során jelentős nehézségek merülnek fel, a tagállam azokat a Tanács elé utalja, amely ezeket a nehézségeket megvitatja, és megfelelő megoldásokat keres. A megoldások nem állhatnak ellentétben az (1) bekezdésben említett határozat célkitűzéseivel, és nem ronthatják annak eredményességét.

[...]

EUMSsz 29. cikk

A Tanács határozatokat fogad el, amelyek meghatározzák, hogy az Unió hogyan viszonyul egy adott földrajzi vagy tematikus természetű kérdéshez. A tagállamok biztosítják, hogy nemzeti politikáik megfeleljenek az uniós álláspontoknak.

IV. Megjegyzések a tananyaghoz

- A 209. oldalon található 4.1 pontnál ismétlje át az alapító szerződésekről a 27-34. és 38-42. oldalakon leírtakat.
- A 228-229. oldalon, a *Zerbone* ügyben tett fontos megállapítások lényegét feltétlenül jegyezze meg!
- A 232. oldalon ismertetett jogeset csak szemléltető példa (és csak ajánlott olvasmány) (C-59/89).
- A Megjegyzések (234-235. o.) 1., 4. és 5. pontja csak ajánlott olvasmány!
- A Megjegyzések (247. o.) csak ajánlott olvasmány!
- Legyen különös figyelemmel a 248. oldalon található *Cassis de Dijon* ügyre (120/78), amely a kötelező tananyag részét képezi!

V. Gyakorló kérdések

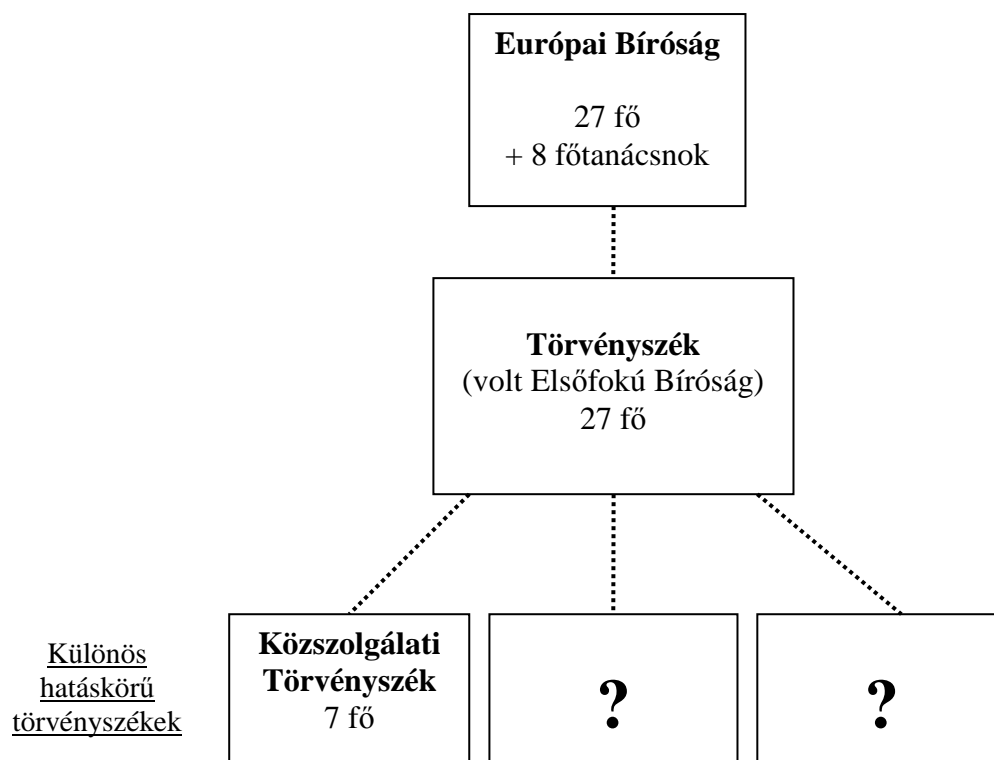
1. Sorolja fel a másodlagos, származtatott jogforrások tipikus formáit az EUMSZ 288. cikke alapján!
2. Melyek az uniós jogi aktusok főbb típusai?
3. Mit jelent az irányelv belső jogba való átültetése, és ennek ilyen módszerei vannak?
4. Mi a különbség a rendelet és a határozat között?
5. Mit jelent a kölcsönös elismerés elve és mely jogesetben került megfogalmazásra?
6. Soroljon fel három jogharmonizációs technikát!

5. fejezet: Az uniós bírászkodás és a bírósági eljárások

I. A fejezet célja

A hallgató áttekintés kap az uniós bírászkodás jelentőségéről, az uniós bíróságok felépítéséről és szervezetéről, az általános eljárási szabályokról, valamint az uniós bíróságok előtti eljárási formákról.

Az Európai Unió Bírósága

II. Kapcsolódó anyagrész

Az Európai Unió jogforrásai.

III. Írásos tananyag

- Blutman L.:Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, HVG ORAC, 2010. 116-132.o.
- Az alapító szerződések alábbiakban kiemelt részei:

(az Európai Unió Bíróságáról szóló általános rendelkezés)

EUSZ 19. cikk

(1) Az Európai Unió Bírósága a Bíróságból, a Törvényszékből és különös hatáskörű törvényszékekből áll. Az Európai Unió Bírósága biztosítja a jog tiszteletben tartását a Szerződések értelmezése és alkalmazása során. A tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek.

(2) A Bíróság tagállamonként egy-egy bíróból áll. Munkáját főtanácsnokok segítik. A Törvényszék tagállamonként legalább egy bíróból áll. A Bíróság bírait és a főtanácsnokait, valamint a Törvényszék bírait olyan személyek közül kell kiválasztani, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség, és akik megfelelnek az Európai Unió működéséről szóló szerződés 253. és 254. cikkében megállapított követelményeknek. A bírákat és főtanácsnokokat a tagállamok kormányai közös megegyezéssel hatéves időtartamra nevezik ki. Megbízatusuk megújítható.

(3) A Szerződésekkel összhangban az Európai Unió Bírósága:

- a) dönt a tagállamok vagy az intézmények valamelyike, illetve valamely természetes vagy jogi személy által hozzá benyújtott keresetekkel elé terjesztett ügyekben;
- b) a nemzeti bíróságok kérelmére előzetes döntést hoz az uniós jog értelmezésére vagy az intézmények által elfogadott jogi aktusok érvényességére vonatkozó kérdésekről;
- c) dönt a Szerződésekben meghatározott egyéb esetekben.

EUMSZ

(kikényszerítési per)

258. cikk

Ha a Bizottság megítélése szerint egy tagállam a Szerződésekben eredő valamely kötelezettségét nem teljesítette, az ügyről indokolással ellátott véleményt ad, miután az érintett államnak lehetőséget biztosított észrevételei megtételére. Ha az érintett állam a Bizottság által meghatározott határidőn belül nem tesz eleget a véleményben foglaltaknak, a Bizottság az Európai Unió Bíróságához fordulhat.

259. cikk

Bármely tagállam az Európai Unió Bíróságához fordulhat, ha megítélése szerint egy másik tagállam a Szerződésekben eredő valamely kötelezettségét nem teljesítette. Mielőtt egy tagállam keresetet nyújt be egy másik tagállam ellen a Szerződésekben eredő valamely kötelezettség állítólagos megsértése miatt, az ügyet a Bizottság elé kell terjesztenie. A Bizottság indokolással ellátott véleményt ad, miután az érintett államoknak lehetőséget biztosított arra, hogy kontradiktórius eljárás keretében szóban és írásban nyilatkozzanak. Ha a Bizottság az ügy előterjesztésétől számított három hónapon belül nem ad véleményt, a vélemény hiányától függetlenül az ügyben az Európai Unió Bíróságához lehet fordulni.

260. cikk

(1) Ha az Európai Unió Bírósága megállapítja, hogy egy tagállam nem teljesítette a Szerződésekben eredő valamely kötelezettségét, az adott államnak meg kell tennie az Európai Unió Bíróságának ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket.

(2) Ha a Bizottság megítélése szerint az érintett tagállam nem teszi meg az Európai Unió Bíróságának ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, a Bizottság – miután a tagállamnak lehetőséget biztosított észrevételei megtételére – az Európai Unió Bíróságához

fordulhat. A Bizottság meghatározza az érintett tagállam által fizetendő átalányösszeg vagy kényszerítő bírság összegét, amelyet az adott körülmények között megfelelőnek ítél. Ha az Európai Unió Bírósága megállapítja, hogy az érintett tagállam nem tett eleget az ítéletében foglaltaknak, a tagállamot átalányösszeg vagy kényszerítő bírság fizetésére kötelezheti. Ez az eljárás nem érinti a 259. cikket.

(3) Ha a Bizottság a 258. cikknek megfelelően azon az alapon nyújt be keresetet az Európai Unió Bíróságához, hogy az érintett tagállam nem tett eleget valamely, jogalkotási eljárás keretében elfogadott irányelv átültetésére elfogadott intézkedései bejelentésére vonatkozó kötelezettségének, a Bizottság, amennyiben megfelelőnek ítéli, meghatározhatja az érintett tagállam által fizetendő átalányösszegnek vagy kényszerítő bírságnak az általa az adott körülmények között megfelelőnek tartott mértékét. Ha az Európai Unió Bírósága megállapítja, hogy jogsértés történt, a tagállamot – a Bizottság által meghatározott összeget meg nem haladó mértékű – átalányösszeg vagy kényszerítő bírság fizetésére kötelezheti. A fizetési kötelezettség az Európai Unió Bíróságának ítéletében megállapított időpontban válik esedékessé.

[...]

(semmisségi per)

263. cikk

Az Európai Unió Bírósága megvizsgálja a jogalkotási aktusok jogszerűségét, valamint a Tanács, a Bizottság és az Európai Központi Bank jogi aktusait, kivéve az ajánlásokat és a véleményeket, továbbá az Európai Parlament és az Európai Tanács harmadik személyekre joghatással járó aktusait. Az Európai Unió Bírósága megvizsgálja továbbá az Unió szervei vagy hivatalai által elfogadott, harmadik személyekre joghatással járó jogi aktusok jogszerűségét.

E célból az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik az olyan keresetek tekintetében, amelyeket valamely tagállam, az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság nyújt be hatáskör hiánya, lényeges eljárási szabályok megsértése, a Szerződések vagy az alkalmazására vonatkozó bármely jogi rendelkezés megsértése vagy hatáskörrel való visszaélés miatt.

Az Európai Unió Bírósága azonos feltételek mellett rendelkezik hatáskörrel a Számvevőszék, az Európai Központi Bank és a Régiók Bizottsága által előjogaik megóvása érdekében indított keresetek tekintetében.

Bármely természetes vagy jogi személy az első és második bekezdésben említett feltételek mellett eljárást indíthat a neki címzett vagy az őt közvetlenül és személyében érintő jogi aktusok ellen, továbbá az őt közvetlenül érintő olyan rendeleti jellegű jogi aktusok ellen, amelyek nem tartalmazznak végrehajtási intézkedéseket. Az Unió szerveit és hivatalait létrehozó jogi aktusok meghatározhatják azokat a külön feltételeket, amelyek alapján egy természetes vagy jogi személy az e szervek és hivatalok által elfogadott, rá nézve joghatás kiváltására irányuló jogi aktusokkal szemben keresettel élhet.

Az e cikkben szabályozott eljárásokat, az esettől függően, az intézkedés kihirdetésétől vagy a felperessel történő közlésétől, illetve ennek hiányában attól a naptól számított két hónapon belül kell megindítani, amikor arról a felperes tudomást szerzett.

264. cikk

Ha a kereset megalapozott, az Európai Unió Bírósága a megtámadott jogi aktust semmisnek nyilvánítja. Az Európai Unió Bírósága azonban, ha azt szükségesnek ítéli, megjelöli a semmisnek nyilvánított jogi aktusoknak azokat a joghatásait, amelyek továbbra is fennmaradnak.

(mulasztási per)

265. cikk

Ha az Európai Parlament, az Európai Tanács, a Tanács, a Bizottság vagy az Európai Központi Bank a Szerződéseket megsértve elmulasztja a döntéshozatalt, a tagállamok és az Unió többi intézménye keresettel fordulhatnak az Európai Unió Bíróságához a jogsértés megállapítása iránt. E cikket, azonos feltételek mellett, az Unió mulasztó szerveire és hivatalaira is alkalmazni kell.

A kereset csak akkor elfogadható, ha az érintett intézményt, szervet vagy hivatalt előzetesen felkérték, hogy járjon el. Ha a felkéréstől számított két hónapon belül az érintett intézmény, szerv vagy hivatal nem foglal állást, a keresetet további két hónapon belül lehet megindítani.

Bármely természetes vagy jogi személy az előző bekezdésekben foglalt feltételek mellett panasszal fordulhat az Európai Unió Bíróságához, ha az Unió valamely intézménye, szerve vagy hivatala elmulasztott valamely neki címzendő jogi aktust – az ajánlások és vélemények kivételével – meghozni.

266. cikk

Az az intézmény, szerv vagy hivatal, amelyeknek aktusait az Európai Unió Bírósága semmisnek nyilvánította, vagy amelyek mulasztását az Európai Unió Bírósága a Szerződésekkel ellentétesnek nyilvánította, köteles megtenni az Európai Unió Bírósága ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket. Ez a kötelezettség nem érinti azokat a kötelezettségeket, amelyek a 340. cikk második bekezdésének alkalmazásából származhatnak.

(előzetes döntéshozatali eljárás)

267. cikk

Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése;

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

Ha egy tagállami bíróság előtt folyamatban lévő ügyben olyan kérdés merül fel, amely valamely fogva tartott személyt érint, az Európai Unió Bírósága a lehető legrövidebb időn belül határoz.

(kártérítési per)

268. cikk

Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik a 340. cikk második és harmadik bekezdésében említett kártérítési vitákban.

[...]

(közzolgálati/személyzeti per)

270. cikk

Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik az Unió és alkalmazottai között felmerülő minden vitás ügyben az Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzatában és az Unió egyéb

alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételekben megállapított keretek között és feltételek mellett.

(Közszolgálati Törvényszék)

Az Európai Unió Bíróságának Alapokmányáról szóló jegyzőkönyv - I. Melléklet

1. cikk

Az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke (a továbbiakban: Közszolgálati Törvényszék) első fokon az Unió és alkalmazottai közötti jogvitákban jár el az Európai Unió működéséről szóló szerződés 270. cikke alapján, beleértve a valamennyi szerv vagy hivatal és annak személyzete közötti azon jogvitákat, amelyek a Bíróság hatáskörébe tartoznak.

2. cikk

A Közszolgálati Bíróság hét bíróból áll. Amennyiben a Bíróság kéri, a bírák számát a Tanács minősített többséggel hozott határozattal megnövelheti. A bírákat hatéves időtartamra nevezik ki. A távozó bírák újra kinevezhetők. A megüresedő bírói tisztséget egy új bíró hatéves időtartamra történő kinevezésével kell betölteni.

3. cikk

(1) A bírákat az Európai Unió működéséről szóló szerződés 257. cikke negyedik bekezdésével összhangban, és az e cikkel létrehozott bizottsággal folytatott konzultációt követően a Tanács nevezi ki. A bírák kinevezése során a Tanács ügyel a Közszolgálati Törvényszék kiegyensúlyozott összetételére, mind a tagállamok állampolgárainak a lehető legszélesebb földrajzi területen alapuló kiválasztását, mind pedig a nemzeti jogrendszerek képviselőit illetően.

[...]

4. cikk

(1) A Közszolgálati Törvényszék elnökét a bírák maguk közül választják meg, hároméves időtartamra. Az elnök újraválasztható.

(2) A Közszolgálati Törvényszék három bíróból álló tanácsokban ülészik. A Közszolgálati Törvényszék az eljárási szabályzatában meghatározott esetekben teljes ülésben, öt bíróból álló tanácsban vagy egyesbíróként is eljárhat.

(3) A teljes ülés és az öt bíróból álló tanácsok elnöki tisztét a Közszolgálati Törvényszék elnöke tölti be. A három bíróból álló tanácsok elnökeinek megválasztására az (1) bekezdésben meghatározott feltételek szerint kerül sor. Amennyiben a Közszolgálati Törvényszék elnöke egy három bíróból álló tanácsba kerül beosztásra, akkor ebben a tanácsban ő tölti be az elnöki tisztet.

(4) A teljes ülés hatáskörére és határozatképességére, továbbá a tanácsok összetételére és az ügyeknek a tanácsokra történő kiosztására irányadó szabályokat az eljárási szabályzat határozza meg.

[...]

9. cikk

A Közszolgálati Törvényszék eljárást befejező határozata ellen, és annak az érdemi kérdésekről csak részben rendelkező, illetve a hatáskör hiányára vagy a kereset meg nem engedhetőségére alapozott kifogásra vonatkozó eljárási kérdésről rendelkező határozata ellen a Törvényszékhez a megtámadott határozat közlésétől számított két hónapon belül fellebbezést lehet benyújtani.

Ilyen fellebbezéssel bármelyik fél élhet, akinek indítványait egészben vagy részben elutasították. A tagállamokon és az Unió intézményein kívüli beavatkozók csak akkor nyújthatnak be fellebbezést, ha őket a Közszolgálati Törvényszék határozata közvetlenül érinti.

[...]

11. cikk

(1) A Törvényszékhez benyújtott fellebbezés kizárólag jogkérdésre vonatkozhat. A fellebbezésben csak a Közzolgálati Törvényszék hatáskörének hiányára, a fellebbező érdekeit hátrányosan befolyásoló eljárási szabálytalanságra, valamint az uniós jognak a Közzolgálati Törvényszék általi megsértésére lehet hivatkozni.

(2) A fellebbezés nem vonatkozhat kizárólag a költségek összegére vagy arra, hogy a költségek viselésére melyik felet kötelezték.

IV. Megjegyzések a tananyaghoz

- Megjegyzések (124. o.) 1-2. pontja csak ajánlott olvasmány!
- A Megjegyzések (128-129. o.) 1; 3-4. pontja csak ajánlott olvasmány!

V. Gyakorló kérdések

1. Ki a főtanácsnok?
2. Hány tagja van az Európai Bíróságnak?
3. Mi a semmisségi per célja, mit bírál el a bíróság e perben?
4. Mi a feladata az előadó bírónak (*rapporteur*)?
5. Egy uniós jogi aktus milyen alapon nyilvánítható érvénytelennek?
6. Milyen kérdésekben hozhat előzetes döntést az Európai Bíróság?

6. fejezet: Az Európai Unió és a tagállamok belső jogának egymáshoz való viszonya

I. A fejezet célja

A fejezet célja, hogy a hallgatót bevezesse azon problémákba, melyek az uniós jog belső jogban való érvényesítéséből adódnak, és egyben megismertesse az Európai Bíróság e problémák megoldására vonatkozó alapvető megállapításait.

II. Kapcsolódó anyagrész

Az Európai Unió jogforrásai.
Az uniós bírászkodás.

III. Írásos tananyag

- Blutman L.:Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, HVG ORAC, 2010. 305-343.o.

valamint:

a Lisszaboni Szerződéshez fűzött 17. sz. nyilatkozatot az uniós jog elsőbbségéről

"17. Nyilatkozat az uniós jog elsőbbségéről

A Konferencia emlékeztet arra, hogy az Európai Unió Bírósága állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően a Szerződések és a Szerződések alapján az Unió által elfogadott jogi aktusok az említett ítélkezési gyakorlat által megállapított feltételek szerint a tagállamok jogával szemben elsőbbséget élveznek. A Konferencia továbbá úgy határozott, hogy a Tanács Jogi Szolgálatának az európai uniós jog elsőbbségéről szóló, a 11197/07 (JUR 260) dokumentumban foglalt véleményét csatolja e záróokmányhoz:

„A Tanács Jogi Szolgálatának 2007. június 22-i véleménye

A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a közösségi jog elsőbbsége a közösségi jog egyik alapelve. A Bíróság szerint ez az elv az Európai Közösség sajátos természetéből fakad. E megszilárdult ítélkezési gyakorlat első ítélete (a 6/64. sz. Costa kontra ENEL ügyben hozott 1964. július 15-i ítélet) meghozatalának idején a Szerződésben nem volt említés az elsőbbségre vonatkozóan. Ma ugyanez a helyzet. Az a tény, hogy az elsőbbség elvét a jövőbeli szerződés sem fogja tartalmazni, semmiképpen sem változtat az elv meglétén és a Bíróság meglévő ítélkezési gyakorlatán.”

IV. Megjegyzések a tananyaghoz

Általános megjegyzés: az írásos anyagban szereplő jogesetek neveit nem kell megjegyezni, kivéve

- a *van Gend & Loos* ügyet (26/62.) a 306-307. oldalon,

- a *van Duyn* ügyet (41/74) a 321-322. oldalon,
- a *Dori* ügyet (91/92) a 330. oldalon,
- a *Costa v E.N.E.L.* (6/64) ügyet a 334. oldalon,
- a *Simmenthal* ügyet (106/77) a 337. oldalon.

(azonban ezen eseteknél sem kell a tényállást megjegyezni, csak a bíróság megállapításait!)

- A Megjegyzések (307-308. o.) 3. pontja csak ajánlott olvasmány!
- A Megjegyzések (310-312. o.) egésze csak ajánlott olvasmány!
- A Megjegyzések (317-318. o.) egésze csak ajánlott olvasmány!
- A 322-323. oldalon, a *Ratti* ügy csak szemléltető példa!
- A Megjegyzések (325-326. o.) egésze csak ajánlott olvasmány!
- A Megjegyzések (338-339. o.) egésze csak ajánlott olvasmány!

V. Gyakorló kérdések

1. Mikor lehet közvetlen hatályú egy irányelv?
2. Milyen alapvető elvet mondott ki az Európai Bíróság a *Costa v E.N.E.L.* (6/64) ügyben?
3. Mi az indoka azon irányelv közvetlen, vertikális hatályának, melyet egy tagállam nem megfelelően hajtott végre (ültetett át a belső jogba), és az erre kiszabott határidő már lejárt?
4. Jogszerűen hozhat-e a tagállam közösségi rendeletet végrehajtó tagállami jogszabályt?

7. fejezet: Az alapjogok és általános jogelvek az Európai Unióban

I. A fejezet célja

A fejezet bemutatja, hogy az uniós jog alkotása és alkalmazása során milyen szerepet töltenek be az általános jogelvek. A fejezet megfelelő elsajátítása után a hallgató képes lesz a kapcsolódó alapvető fogalmak használatára és általános elvek szerepének általános értékelésére az uniós jog rendszerében.

II. Kapcsolódó anyagrészek

- Az uniós jog forrásai
- Az uniós jogszabályok érvényességének felülvizsgálata (érvénytelenségi per, előzetes döntéshozatal)

III. Írásos tananyag

- Blutman L.: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, HVG ORAC, 2010. 47-50., 186-200., 476-498.o.
- Az alapító szerződések alábbiakban kiemelt részei:

a) A szubszidiaritás és arányosság elve

EUSZ

(a szubszidiaritás és arányosság elve)

5. cikk

(1) Az Unió hatásköreinek elhatárolására a hatáskör-átruházás elve az irányadó. Az uniós hatáskörök gyakorlására a szubszidiaritás és az arányosság elve az irányadó.

(2) A hatáskör-átruházás elvének megfelelően az Unió kizárólag a tagállamok által a Szerződésben ráruházott hatáskörök határain belül jár el a Szerződésben foglalt célkitűzések megvalósítása érdekében. Minden olyan hatáskör, amelyet a Szerződés nem ruházott át az Unióra, a tagállamoknál marad.

(3) A szubszidiaritás elvének megfelelően azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, az Unió csak akkor és annyiban jár el, amikor és amennyiben a tervezett intézkedés céljait a tagállamok sem központi, sem regionális vagy helyi szinten nem tudják kielégítően megvalósítani, így azok a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt az Unió szintjén jobban megvalósíthatók. Az Unió intézményei a szubszidiaritás elvét a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazásáról szóló jegyzőkönyvben meghatározottak szerint alkalmazzák. A nemzeti parlamentek az említett jegyzőkönyvben megállapított eljárásnak megfelelően gondoskodnak a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartásáról.

(4) Az arányosság elvének megfelelően az Unió intézkedése sem tartalmilag, sem formailag nem terjedhet túl azon, ami a Szerződés célkitűzéseinek eléréséhez szükséges. Az Unió intézményei az arányosság elvét a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazásáról szóló jegyzőkönyvben foglaltak szerint alkalmazzák.

Jegyzőkönyv a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazásáról (az Amszterdami Szerződéshez csatolt, ugyanezen tárgyú jegyzőkönyvet váltja fel)

A magas szerződő felek [...]

Megállapodtak a következő rendelkezésekben, amelyeket az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez csatolnak:

1. cikk

Valamennyi intézmény biztosítja a szubszidiaritás és az arányosság elvének folyamatos tiszteletben tartását az Európai Unióról szóló szerződés 3b. cikkében meghatározottak szerint.

2. cikk

A jogalkotási aktusokra irányuló javaslatok előterjesztése előtt a Bizottság széles körű konzultációt folytat. Ennek során, adott esetben, a tervezett intézkedés regionális és helyi vonatkozásait is figyelembe kell venni. Különösen sürgős esetekben a Bizottság nem folytat ilyen konzultációt. Az erre vonatkozó döntését a javaslatban meg kell indokolnia.

3. cikk

E jegyzőkönyv alkalmazásában „jogalkotási aktus tervezete” a Bizottság azon javaslata, a tagállamok egy csoportja vagy az Európai Parlament azon kezdeményezése, a Bíróság azon kérelme, az Európai Központi Bank azon ajánlása, illetve az Európai Beruházási Bank azon kérelme, amely jogalkotási aktus elfogadására irányul.

4. cikk

A Bizottság a jogalkotási aktusok tervezeteit és módosított tervezeteit az uniós jogalkotóknak történő továbbítással egyidejűleg továbbítja a nemzeti parlamenteknek.

Az Európai Parlament jogalkotási aktusokra vonatkozó tervezeteit és módosított tervezeteit továbbítja a nemzeti parlamenteknek.

A tagállamok egy csoportjától, a Bíróságtól, az Európai Központi Banktól, illetőleg az Európai Beruházási Banktól származó, jogalkotási aktusokra vonatkozó tervezeteket és módosított tervezeteket a Tanács továbbítja a tagállamok nemzeti parlamentjeinek.

Az Európai Parlament a jogalkotási állásfoglalásait, a Tanács pedig az álláspontjait azok elfogadását követően továbbítja a nemzeti parlamenteknek.

5. cikk

A jogalkotási aktusok tervezeteit a szubszidiaritás és az arányosság elve tekintetében külön indokolni kell. Minden jogalkotási aktus tervezetének egy külön feljegyzésben részletesen tartalmaznia kell azokat az adatokat, amelyek a szubszidiaritás és az arányosság elvével való összhang megítéléséhez szükségesek. Ennek a feljegyzésnek adatokat kell tartalmaznia a tervezet előrelátható pénzügyi hatásairól, továbbá - irányelv esetében - a tagállamok, illetve adott esetben a régiók által annak végrehajtására elfogadandó jogszabályokra vonatkozó hatásairól. Az annak megállapításához vezető okokat, hogy egy uniós cél az Unió szintjén jobban megvalósítható, minőségi és - ahol csak lehetséges - mennyiségi mutatókkal kell alátámasztani. A jogalkotási aktus tervezetének figyelembe kell vennie annak szükségességét, hogy az Unióra, a nemzeti kormányokra, a regionális vagy helyi hatóságokra, a gazdasági szereplőkre és a polgárookra háruló pénzügyi vagy igazgatási terheket a lehető legkisebbre csökkentsék, és hogy azok arányban álljanak az elérendő célkitűzésekkel.

6. cikk

A jogalkotási aktus tervezetének az Unió hivatalos nyelvein való továbbításától számított nyolc héten belül bármely nemzeti parlament, illetve bármely nemzeti parlamenti kamara indokolt véleményt küldhet az Európai Parlament, a Tanács, illetve a Bizottság elnökének, amelyben ismerteti azokat az okokat, amelyek alapján az adott tervezetet nem tartja összeegyeztethetőnek a szubszidiaritás elvével. A nemzeti parlamentekre, illetve nemzeti parlamenti kamarákra tartozik, hogy - adott esetben - a jogalkotói hatáskörökkel rendelkező regionális parlamentekkel egyeztessenek.

Amennyiben a jogalkotási aktus tervezete a tagállamok egy csoportjától származik, a Tanács elnöke a véleményt továbbítja e tagállamok kormányainak.

Amennyiben a jogalkotási aktus tervezete a Bíróságtól, az Európai Központi Banktól, illetőleg az Európai Beruházási Banktól származik, a Tanács elnöke a véleményt továbbítja az érintett intézménynek vagy szervnek.

7. cikk

(1) Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság, illetve adott esetben - amennyiben a jogalkotási aktus tervezete tőlük származik - a tagállamok csoportja, a Bíróság, az Európai Központi Bank, illetőleg az Európai Beruházási Bank figyelembe veszi a nemzeti parlamentek, illetve a nemzeti parlamenti kamarák indokolt véleményét.

Minden egyes nemzeti parlamentnek - a nemzeti parlamenti rendszernek megfelelően elosztva - két szavazata van. Kétkamarás nemzeti parlament esetén mindkét kamara egy-egy szavazattal rendelkezik.

(2) Amennyiben az indokolt véleményeknek a nemzeti parlamentek részére az (1) bekezdés második albekezdésével összhangban biztosított szavazatok együttes összegének legalább egyharmadát képviselő része azt állapítja meg, hogy a jogalkotási aktus tervezete nincs összhangban a szubszidiaritás elvével, a tervezetet felül kell vizsgálni. E szavazatküszöb az Európai Unió működéséről szóló szerződés 68. cikke alapján előterjesztett, a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó jogalkotási aktusok tervezete esetén az összes szavazat egynegyede.

E felülvizsgálatot követően a Bizottság, illetve adott esetben - amennyiben a jogalkotási aktus tervezete tőlük származik - a tagállamok csoportja, az Európai Parlament, a Bíróság, az Európai Központi Bank vagy az Európai Beruházási Bank a tervezetet fenntarthatja, módosíthatja vagy visszavonhatja. Ezt a döntést indokolni kell.

(3) Ezenfelül a rendes jogalkotási eljárás keretében, amennyiben az indokolt véleményeknek a nemzeti parlamentek részére az (1) bekezdés második albekezdésével összhangban biztosított szavazatoknak legalább az egyszerű többségét képviselő része azt állapítja meg, hogy a jogalkotási aktusra vonatkozó javaslat nincs összhangban a szubszidiaritás elvével, a javaslatot felül kell vizsgálni. E felülvizsgálatot követően a Bizottság a javaslatot fenntarthatja, módosíthatja vagy visszavonhatja.

Amennyiben a Bizottság úgy határoz, hogy fenntartja a javaslatot, indokolt véleményben alá kell támasztania, hogy álláspontja szerint miért felel meg a javaslat a szubszidiaritás elvének. Ezt az indokolt véleményt a nemzeti parlamentek indokolt véleményével együtt az uniós jogalkotó elé kell terjeszteni, hogy azt az eljárásban figyelembe vegye:

a) az első olvasat lezárását megelőzően a jogalkotó (az Európai Parlament és a Tanács) megvizsgálja a jogalkotási javaslatnak a szubszidiaritás elvével való összeegyeztethetőségét, különös figyelmet fordítva a nemzeti parlamentek többsége által kifejezett és osztott véleményt tükröző indokolásra, valamint a Bizottság indokolt véleményére;

b) amennyiben a jogalkotó véleménye szerint - a Tanács tagjainak 55%-át képező többség vagy az Európai Parlamentben leadott szavazatok többsége alapján - a javaslat a

szubszidiaritás elvével nem összeegyeztethető, a jogalkotási javaslat a továbbiakban nem tárgyalható.

8. cikk

Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik a szubszidiaritás elvét megsértő jogalkotási aktus megtámadására irányuló, valamely tagállam által az Európai Unió működéséről szóló szerződés 230. cikkében megállapított eljárás szerint benyújtott, illetve egy tagállam által a saját jogrendje szerint nemzeti parlamentje, illetve a nemzeti parlamenti kamarája nevében hozzá továbbított keresetek elbírálására.

A hivatkozott cikkben előírt szabályok szerint a Régiók Bizottsága szintén keresetindítási joggal rendelkezik az olyan jogalkotási aktusok tekintetében, amelyek elfogadásához az Európai Unió működéséről szóló szerződés rendelkezései szerint vele konzultálni kell.

9. cikk

A Bizottság minden évben jelentést nyújt be az Európai Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a nemzeti parlamenteknek az Európai Unióról szóló szerződés 3b. cikkének alkalmazásáról. Ezt az éves jelentést a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának is meg kell küldeni.

IV. Megjegyzések a tananyaghoz

- Mindig tartsa szem előtt, hogy az uniós jog általános elvei két fő funkciót töltenek be az uniós jog alkalmazása során. Lehetnek értelmezési elvek (tkp. segédeszközök) egy másik norma értelmezésénél (pl. *Bosch* ügy, *Stauder* ügy). Ugyanakkor, érvényességi feltételként is számba jöhetnek, amikor megsértésük miatt, az uniós bíróság megsemmisít egy uniós jogi aktust (pl. *Man Sugar* ügy).
- A 192-193. oldalon, a *Schröder* ügyben tett fontos megállapítások lényegét feltétlenül jegyezze meg!

V. Gyakorló kérdések

1. Mit jelent a szubszidiaritás elve a gyakorlatban?
2. Miért került sor a szubszidiaritás és arányosság elveinek alkalmazásáról szóló Jegyzőkönyv elfogadására?
3. Milyen szerepet játszanak a nemzeti parlamentek a szubszidiaritás elvének érvényesítése során?
4. Az arányosság elve milyen típusú ügyekben játszik szerepet az uniós jogalkalmazás során?
5. Mit jelent a jogbiztonság követelménye a jogalkotásban?

8. fejezet: Közös kül- és biztonságpolitika

I. A fejezet célja

A fejezet célja, hogy a hallgatóval megismertesse, a közös kül- és biztonságpolitika alakulásának történetét, a politika legfontosabb jellemzőit. A tananyag kitér egyben a közös védelmi politikával kapcsolatos fejleményekre is.

II. Kapcsolódó anyagrészek

- Az Európai Unió intézményrendszere.
- Jogalkotás, döntéshozatal az Európai Unióban.
- Jogforrások az Európai Unióban.

III-IV. Írásos tananyag

- Blutman L.: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, HVG ORAC, 2010. 82-89.o.
- az előadás anyaga,
- az alább kiemelt részek:

1.1 A közös kül- és biztonságpolitikai együttműködés kialakulása

1954 – *Európai Védelmi Közösség* létrehozására irányuló kezdeményezés

1969 – hágai csúcstalálkozó.

1970 – *Európai Politikai Együttműködés*, /European Political Cooperation – EPC – EPE/

1986 – **Egységes Európai Okmány** intézményesítette az EPE keretében megvalósuló külpolitikai együttműködést.

- Szintjei:
- a tagállamok állam- és kormányfői
 - a külügyminiszterek találkozói
 - mindennapos kapcsolattartásra a külügyminisztériumokban a politikai igazgatók testülete, az ún. *Politikai Bizottság*.

1992 – **Maastrichti Szerződés**

- pilléres rendszer kialakítása, az Unió második pillérévé emelte a kül- és biztonságpolitikát.

1996 – **Amszterdami Szerződés**

- a döntéshozatal, illetve a jogi eszközök terén újítás
 - minősített többségi döntéshozatal lehetősége a végrehajtó jellegű határozatoknál
 - konstruktív tartózkodás intézményének bevezetése

- a trojka szerepének növelése
Összetétele: a Tanács soros elnöke, főtitkára, és az Európai Bizottság külkapcsolatokért felelős tagja
- Politikai Tervező és Korai Előrejelző Egység (PPEWU) felállítása a Tanács főtitkárságán belül
- pénzügyi források
Az EU költségvetéséből, de nagyobb részt a tagállamok nemzeti költségvetéséből, tagállami hozzájárulásokból

2003 – Nizzai Szerződés

- Politikai Bizottság helyébe – *Politikai és Biztonsági Bizottság*
- Megerősített együttműködés lehetőségének bevezetése.

2009 – Lisszaboni Szerződés

Megszünteti az Európai Unió pilléres szerkezetét, a kül- és biztonságpolitika megmarad uniós politikaként.

1.2 A közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó legfontosabb rendelkezések

Az Európai Unió nemzetközi szintű fellépése az alábbi cikkekben meghatározott elveken alapul, az itt meghatározott célkitűzések megvalósítására irányul.

Az EUSZ Preambuluma az Unió céljai között említi:

„Azzal az elhatározással, hogy közös kül- és biztonságpolitikát valósítanak meg, beleértve... egy közös védelmi politika fokozatos kialakítását, amely közös védelemhez vezethet...”

EUSz 21. cikk

(1) Az Unió nemzetközi szintű fellépése azon elvekre épül, amelyek létrehozását, fejlődését és bővítését vezérelték, és arra irányul, hogy ezek érvényesülését a világ többi részén is előbbre vigye; ezek az alapelvek a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és alapvető szabadságok egyetemes és oszthatatlan volta, az emberi méltóság tiszteletben tartása, az egyenlőség és a szolidaritás elvei, valamint az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt elvek és a nemzetközi jog tiszteletben tartása.

Az Unió arra törekszik, hogy kapcsolatokat alakítson ki és partnerségre lépjen azokkal a harmadik országokkal, valamint nemzetközi, regionális vagy univerzális szervezetekkel, amelyek osztoznak vele az első albekezdésben említett elvekben. Az Unió, különösen az Egyesült Nemzetek keretében, elősegíti a közös problémák többoldalú megoldását.

(2) Az Unió közös politikákat és tevékenységeket határoz meg és hajt végre, és a nemzetközi kapcsolatok minden területén magas szintű együttműködés kialakításán munkálkodik annak érdekében, hogy:

- megvédje értékeit, alapvető érdekeit, biztonságát, függetlenségét és integritását;
- megszilárdítsa és erősítse a demokráciát, a jogállamiságot, az emberi jogokat és a nemzetközi jog elveit;
- összhangban az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljaival és elveivel, valamint a Helsinki Záróokmány elveivel és a Párizsi Charta céljaival – beleértve a külső határokhoz kapcsolódókat is – megőrizze a békét, megelőzze a konfliktusok kialakulását, és erősítse a nemzetközi biztonságot;
- elősegítse a fejlődő országok fenntartható gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődését, elsődlegesen a szegénység felszámolása céljából;

- előmozdítsa valamennyi ország bekapcsolódását a világgazdaságba, egyebek mellett a nemzetközi kereskedelemben érvényesülő korlátozások fokozatos megszüntetése révén;
- hozzájáruljon olyan nemzetközi intézkedések kidolgozásához, amelyek a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében a környezet minőségének és a világ természeti erőforrásaival való fenntartható gazdálkodásnak a megőrzésére és javítására irányulnak;
- segítséget nyújtson a természeti vagy ember által okozott katasztrófákkal sújtott embercsoportoknak, országoknak vagy régióknak; és
- előmozdítsa egy erősebb többoldalú együttműködésen és a világ felelős kormányzásán alapuló nemzetközi rendszer létrejöttét.

(3) [...] Az Unió biztosítja, hogy külső tevékenységeinek különböző területei egymással, illetve az egyéb uniós politikákkal összhangban legyenek. A Tanács és a Bizottság – az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének közreműködésével – felelősek ennek az összhangnak a biztosításáért és e célból együttműködnek egymással.

A tagállamok kötelezettségei

EUSZ 24. cikk (az EUSz. korábbi 11. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) Az Unió közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó hatásköre a külpolitika minden területére és az Unió biztonságát érintő valamennyi kérdésre kiterjed, ideértve egy közös védelempolitika fokozatos kialakítását, amely közös védelemhez vezethet. [...]

(2) Az Unió a külső tevékenységeire irányadó elvek és célkitűzések keretében közös kül- és biztonságpolitikát folytat, határoz meg és hajt végre, amely a tagállamok közötti kölcsönös politikai szolidaritás továbbfejlesztésén, az általános érdekű ügyek azonosításán és a tagállamok fellépései között egyre növekvő fokú összhang megvalósításán alapul.

(3) A tagállamok az Unió kül- és biztonságpolitikáját a lojalitás és a kölcsönös szolidaritás jegyében tevékenyen és fenntartások nélkül támogatják és tiszteletben tartják az Unió e területen folytatott tevékenységét.

A tagállamok együtt munkálkodnak kölcsönös politikai szolidaritásuk erősítésén és továbbfejlesztésén. Tartózkodnak minden olyan cselekvéstől, amely ellentétes az Unió érdekeivel, illetve ronthatja az Unió mint kohéziós erő eredményességét a nemzetközi kapcsolatokban.

A Tanács és a főképviselő gondoskodik ezeknek az elveknek a tiszteletben tartásáról.

[...]

34.cikk (az EUSz. korábbi 19. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) A tagállamok összehangolják cselekvésüket a nemzetközi szervezetekben és nemzetközi konferenciákon. Ezekben a fórumokon képviselik az Unió álláspontjait. Ennek az összehangolásnak a megszervezéséről az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője gondoskodik.

Az olyan nemzetközi szervezetekben, illetve nemzetközi konferenciákon, ahol nem vesz részt minden tagállam, a részt vevő tagállamok képviselik az Unió álláspontjait.

(2) ... azok a tagállamok, amelyek olyan nemzetközi szervezetekben, illetve konferenciákon vesznek részt, ahol nem vesz részt minden tagállam, folyamatosan tájékoztatják a többi tagállamot és a főképviselőt a közös érdekű kérdésekről.

Azok a tagállamok, amelyek az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának is tagjai, egyeztetnek egymással, illetve teljeskörűen tájékoztatják a többi tagállamot és a főképviselőt. Azok a tagállamok, amelyek tagjai a Biztonsági Tanácsnak, feladataik ellátása során – az Egyesült Nemzetek Alapokmányának rendelkezései alapján fennálló kötelezettségeik sérelme nélkül – védelmezik az Unió álláspontjait és érdekeit.

[...]

A külügyi szolgálat felállításáról

EUSZ 27. cikk [...]

(3) Megbízatásának ellátása során a főképviselőt európai külügyi szolgálat segíti. Ez a szolgálat a tagállamok diplomáciai szolgálataival együttműködésben tevékenykedik, és a Tanács Főtitkársága, valamint a Bizottság megfelelő szervezeti egységeinek tisztviselőiből, továbbá a nemzeti diplomáciai szolgálatok által kirendelt személyzetből áll. Az európai külügyi szolgálat szervezetét és működését a Tanács határozatban állapítja meg. A Tanács a főképviselő javaslata alapján, az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt és a Bizottság egyetértését követően határoz.

[...]

Döntéshozatal

(az egyhangú döntéshozatalról)

EUSZ 31. cikk (az EUSz. korábbi 23. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) Amennyiben e fejezet másképp nem rendelkezik az e fejezet által szabályozott határozatokat az Európai Tanács és a Tanács egyhangúlag fogadja el. Jogalkotási aktusok elfogadása kizárt. A szavazástól való tartózkodás esetén tartózkodásához a Tanács bármely tagja ezen albekezdés szerint egy formális nyilatkozatot fűzhet. Ebben az esetben nem köteles a határozatot alkalmazni, de elfogadja, hogy a határozat köti az Uniót. A kölcsönös szolidaritás szellemében az érintett tagállam tartózkodik minden olyan tevékenységtől, amely ellentétes lehet az Uniónak a kérdéses határozaton alapuló fellépésével vagy azt hátráltathatja, a többi tagállam pedig ezt az álláspontját tiszteletben tartja. Ha a Tanácsnak azok a tagjai, akik tartózkodásukhoz ilyen nyilatkozatot fűztek, a tagállamok legalább egyharmadát és egyben az Unió népességének legalább egyharmadát képviselik, a határozat nem kerül elfogadásra.

(a minősített többségről)

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseitől eltérve, a Tanács minősített többséggel határoz:

- amikor az Európai Tanácsnak az Unió stratégiai érdekeit és célkitűzéseit meghatározó, a 22. cikk (1) bekezdése szerinti határozata alapján az Unió fellépését vagy álláspontját meghatározó határozatot fogad el;
- amikor az Unió fellépését vagy álláspontját meghatározó határozatot az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője által benyújtott olyan javaslat alapján fogadja el, amelynek benyújtására a főképviselőt az Európai Tanács saját, vagy a főképviselő kezdeményezésére külön felkérte;
- amikor az Unió valamely fellépését vagy álláspontját meghatározó határozat megvalósítására vonatkozó bármilyen határozatot fogad el;
- amikor a 33. cikknek megfelelően különleges képviselőt nevez ki.

Ha a Tanács valamely tagja kijelenti, hogy létfontosságú és általa megnevezett nemzeti politikai okokból ellenezni kívánja a minősített többséggel meghozandó határozat elfogadását, a szavazásra nem kerül sor. A főképviselő az érintett tagállammal intenzív konzultációt folytat a tagállam számára elfogadható megoldás felkutatására. Amennyiben nem jár sikerrel, a Tanács minősített többséggel eljárva kérheti, hogy az ügyet egyhangúlag elfogadandó határozat meghozatala érdekében terjesszék az Európai Tanács elé.

(3) Az Európai Tanács egyhangúlag elfogadott határozatban úgy rendelkezhet, hogy a Tanács a (2) bekezdésben említettektől eltérő esetekben is eljárhat minősített többséggel.

(4) A (2) és (3) bekezdés nem vonatkozik a katonai vagy védelmi vonatkozású határozatokra.

(5) Eljárási kérdésekben a Tanács tagjainak többségével határoz.

(a nemzetközi szerződések megkötéséről)

EUSZ 37. cikk (az EUSz. korábbi 24. cikkének megfelelő rendelkezés)

Az Unió az e fejezet által szabályozott területeken egy vagy több állammal vagy nemzetközi szervezettel megállapodásokat köthet.

A megerősített együttműködés lehetősége

Az EUSz 20. cikke alapján a kül- és biztonságpolitika területén is lehetőség van megerősített együttműködésre.

1.3 A közös védelmi politika kialakulása

1948. márciusa – Brüsszeli Szerződés (Belgium, Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Luxemburg)

1954 – Párizsi Jegyzőkönyv, amely módosította a Brüsszeli Szerződést, létrehozva a Nyugat-Európai Uniót. /NYEU/ - Német Szövetségi köztársaság és Olaszország csatlakozik.

1992 – Maastrichti Szerződés **17. cikk (1) bekezdés:**

„A közös kül- és biztonságpolitika magában foglalja az Unió biztonságát érintő valamennyi kérdést, beleértve egy közös védelmi politika fokozatos kialakítását, amely az Európai Tanács ilyen értelmű határozata esetén közös védelemhez vezethet...”

1992. június 19. – NYEU minisztereinek petersbergi értekezlete – **petersbergi válságkezelési feladatok** meghatározása **EU-Szerződés 17. cikk (2) bekezdés:**

1. humanitárius és mentési (evakuációs) feladatok
2. békefenntartás
3. harcoló alakulatok bevetése válságkezelés céljából, beleértve a béketeremtést is.

1998. decembere – Nagy-Britannia és Franciaország közös nyilatkozata Saint Malo-ban.

- Létre kell hozni az EU hiteles katonai erőre támaszkodó önálló műveleti képességeit
- EU-n belül fel kell építeni a katonai feladatok végrehajtásához szükséges struktúrákat – a NATO-n belüli képességek megkettőzése nélkül.

1999. június – Európai Tanács csúcs Kölnben – Európai Biztonság- és Védelempolitika (EBVP) együttműködés kereteinek meghatározása.

1999. december – Európai Tanács Helsinkiben – Európai Biztonság- és Védelempolitika (EBVP) együttműködés ún. **képességfejlesztő** célkitűzése:

50-60 000 ezer fős, a petersbergi feladatok teljes skáláját kezelni tudó ún. gyorsreagálású haderő felállítása.

2000. március: - Politikai és Biztonsági Bizottság

- Európai Katonai Bizottság
- EU Katonai Törzs
- polgári válságkezelő bizottság felállítása.

- 2001** – *Laekeni* Európai Tanács működőképessé nyilvánította az európai biztonság- és védelmi politikát.
- 2003** – Nizzai Szerződésbe bekerül a Politikai és Biztonsági Bizottság, amelynek hatáskörébe utalta a válságkezelési műveletek politikai ellenőrzésének és stratégiai irányításának feladatát.
- 2003** – EU missziók megindulása – pl.: Bosznia és Hercegovina EU-rendőri misszió
- 2003.** decemberi brüsszeli Európai Tanács – elfogadta az *Európai Biztonsági Stratégiáját*, amelyet a II. pillér Főképviselője, Javier Solana készített.
- 2004** – a Tanács döntése együttes fellépésben az *Európai Védelmi Ügynökség* felállításáról.
- 2004.** május Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsa – 2010-es képességfejlesztési célkitűzés: - gyorsan telepíthető harccsoportok 2007-re
- 2007** -től napjainkig – EU-missziók a világ különböző pontjain

V. Gyakorló kérdések

1. Melyek az Unió kül- és biztonságpolitikájának fő célkitűzései?
2. Melyek az együttműködés jogi eszközei ebben a pillérben?
3. Mit takar a „petersbergi feladatok” elnevezés?
4. Milyen döntéshozatali módokat ismer ezen politika terén, és mit takar a „konstruktív tartózkodás” lehetősége?
5. Mi a z Európai Politikai Együttműködés funkciója?
6. Mit tartalmaz az Európai Biztonsági Stratégia és kinek a nevéhez fűződik a megfogalmazása?
7. Melyek az Európai Külügyi Szolgálat feladatai?

9. fejezet: A szabadságon, biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség

I. A fejezet célja

A fejezet célja, hogy a hallgatóval megismertesse, a szabadságon, biztonságon és jogon alapuló térség alakulásának történetét, az erre vonatkozó uniós szabályozás jogi alapjait, a döntéshozatal módját, és a rendelkezésre álló jogi eszközöket, és szervezeti kereteket.

II. Kapcsolódó anyagrész

- Az Európai Unió intézményrendszere.
- Jogalkotás, döntéshozatal az Európai Unióban.
- Jogforrások az Európai Unióban.

III-IV. Írásos tananyag

- Blutman L.:Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, HVG ORAC, 2010. 62-82.o.
- az előadás anyaga,
- valamint az alább kiemelt részek:

A szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó általános rendelkezések

1. Kialakulása

- A bel-és igazságügyi együttműködés kérdései az eredeti alapító szerződésekben nem szerepeltek. A belső piac megfelelő működéséhez azonban a személyek szabad mozgása elengedhetetlen. Ez a felismerés vezetett arra, hogy a Maastrichti Szerződés a bel- és igazságügyek kérdését az Európai Unió III. pilléréként már szabályozta. E pillér saját jogi aktusokkal rendelkezett.
- Az Amszterdami Szerződés lényegesen módosította a bel- és igazságügyek kérdését:
 - 1) - A bel- és igazságügyek nagy részét, a vízum, menekültügy, bevándorlási politika, külső és belső határellenőrzés, igazságügyi együttműködés polgári ügyekben kérdéseit a közösségi pillérbe helyezte át.
 - 2) - Az eredetileg az EU keretein kívüli Schengeni rendszert az Unió intézményi kereteibe helyezte.
 - 3) - A megmaradó III. pillér már csak a rendőrségi és bűnügyi igazságügyi együttműködést foglalta magában.
- Az Európai Tanács **Tamperében** 1999-ben bevezette az első ötéves programot
- Ezen első ötéves program végén az Európai Tanács 2004 novemberében „**hágai program**” néven új programot fogadott el az Unió számára a 2005–2009-es időszakra.
- Hágai program: A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó politikák valamennyi aspektusával foglalkozik, beleértve azok

külső dimenzióját is, különös tekintettel a következőkre: alapvető jogok és polgárság; menekültügy és bevándorlás; határigazgatás; beilleszkedés; a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni küzdelem; rendőrségi és igazságügyi együttműködés; polgári jog. A hágai program kábítószerek-ellenes stratégiával is kiegészült, amelyet az Európai Tanács 2004 decemberében fogadott el.

- 2005-ben a Tanács és a Bizottság által közösen felállított cselekvési terv meghatározta a hágai program különös prioritásait, amelyekre az elkövetkező években az erőfeszítéseket összpontosítani kell. Kialakításra került továbbá a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség külső dimenziójára vonatkozó stratégia is.
- A Lisszaboni Szerződéssel bevezetett módosítások jelentős változásokat vezetnek be a pillér-rendszer felszámolásával, ezzel a szabadság, biztonság, jog érvényesülésén alapuló térség kiteljesedik, kevés kivételtől eltekintve a rendes jogalkotási eljárás főszabállyá válik.

2. Célkitűzés

EUSZ (az Európai Unióról szóló szerződés - Maastricht 1992/1993)

Preambulum

Azzal az elhatározással, hogy – miközben biztosítják népeik védelmét és biztonságát – megkönnyítik a személyek szabad mozgását azáltal, hogy e szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés rendelkezéseinek megfelelően létrehoznak egy, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget.

EUSZ

3. cikk

[...]

(2) Az Unió egy belső határok nélküli, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló olyan térséget kínál polgárai számára, ahol a személyek szabad mozgásának biztosítása a külső határok ellenőrzésére, a menekültügyre, a bevándorlásra, valamint a bűnmegelőzésre és bűnüldözésre vonatkozó megfelelő intézkedésekkel párosul.

EUMSZ (az Európai Unió működéséről szóló szerződés --- eredeti formájában az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról szóló szerződés – Róma 1957/1958) V. Cím

67. cikk

(1) Az Unió egy, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget alkot, amelyben tiszteletben tartják az alapvető jogokat és a tagállamok eltérő jogrendszerét és jogi hagyományait.

[...]

68. cikk

Az Európai Tanács meghatározza a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli jogalkotási és operatív programok tervezésére vonatkozó stratégiai iránymutatásokat.

4.1.3 A nemzeti parlamentek szerepéről:

EUSZ (az Európai Unióról szóló szerződés - Maastricht 1992/1993)

12. cikk

A nemzeti parlamentek tevékenyen hozzájárulnak az Unió jó működéséhez azáltal, hogy:

c) a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség keretében az Európai Unió működéséről szóló szerződés 70. cikkével összhangban részt vesznek az uniós politikák e területen való végrehajtását értékelő eljárásokban, és ...részt vesznek az Eurojust politikai ellenőrzésében, valamint az Eurojust tevékenységének értékelésében;

A határok ellenőrzésével, a menekültüggyel és a bevándorlással kapcsolatos politikák

Általános célok:

EUMSZ (az Európai Unió működéséről szóló szerződés --- eredeti formájában az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról szóló szerződés – Róma 1957/1958) V. Cím 67. cikk

(2) Az Unió biztosítja a személyek belső határokon történő ellenőrzések alóli mentességét, továbbá a menekültügy, a bevándorlás és a külső határok ellenőrzése terén a tagállamok közötti szolidaritáson alapuló olyan közös politikát alakít ki, amely a harmadik országok állampolgáraival szemben méltányos bánásmódot biztosít. E cím alkalmazásában a hontalan személyeket harmadik ország állampolgárának kell tekinteni.

1. A személyek szabad mozgását biztosító intézkedések megtétele, együttműködés a külső határellenőrzés és a vízumpolitika területén

Célkitűzések:

EUMSZ (az Európai Unió működéséről szóló szerződés --- eredeti formájában az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról szóló szerződés – Róma 1957/1958)

77. cikk

(1) Az Unió olyan politikát alakít ki, amelynek célja:

- annak biztosítása, hogy a *belső határok* átlépésekor a személyek, állampolgárságuktól függetlenül, mentesüljenek mindenfajta ellenőrzés alól,
- a személyek ellenőrzésének és a határátlépések eredményes felügyeletének biztosítása a *külső határokon*,
- a *külső határok* integrált határőrizeti rendszerének fokozatos bevezetése.

Intézkedések:

EUMSZ 77. cikk

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az *Európai Parlament* és a *Tanács* *rendes jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapít meg a következőkre vonatkozóan:

- a vízumokra és az egyéb rövid távú tartózkodásra jogosító tartózkodási engedélyekre vonatkozó közös politika,
- azok az ellenőrzések, amelyeknek a külső határokat átlépő személyeket alá kell vetni,
- azok a feltételek, amely mellett harmadik országok állampolgárai rövid ideig szabadon mozoghatnak az Unión belül,
- a külső határok integrált határőrizeti rendszerének fokozatos bevezetéséhez szükséges valamennyi intézkedés,
- a személyek – állampolgárságuktól független – mentessége mindenfajta ellenőrzés alól a belső határok átlépésekor.

(3) ... (megerősített együttműködés esetében) és amennyiben a Szerződések nem biztosítottak hatáskört az ilyen fellépésre, a Tanács *különleges jogalkotási eljárás* keretében az útlevelekre, személyazonosító igazolványokra, tartózkodási engedélyekre vagy bármilyen egyéb ilyen

jellegű okmányra vonatkozó intézkedéseket fogadhat el. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően, egyhangúlag határoz. [...]

2. Menekültügy

Célkitűzések:

EUMSZ (az Európai Unió működéséről szóló szerződés --- eredeti formájában az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról szóló szerződés – Róma 1957/1958)

78. cikk

(1) Az Unió közös menekültügyi, kiegészítő és ideiglenes védelem nyújtására vonatkozó politikát alakít azzal a céllal, hogy a nemzetközi védelmet igénylő harmadik országbeli állampolgárok mindegyike számára megfelelő jogállást kínáljon és biztosítsa a visszaküldés tilalma elvének tiszteletben tartását. E politikának összhangban kell lennie a menekültek jogállásáról szóló, 1951. július 28-ai genfi egyezményvel és az 1967. január 31-ei jegyzőkönyvvel, valamint az egyéb vonatkozó szerződésekkel.

Intézkedések:

EUMSZ 78. cikk

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az *Európai Parlament* és a *Tanács rendes jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapít meg egy közös európai menekültügyi rendszer létrehozása céljából, amely a következőket foglalja magában:

- az Unió egészén belül érvényes, egységes menekült jogállás a harmadik országok állampolgárai számára,
- egységes kiegészítő védelmet biztosító jogállás a harmadik országok azon állampolgárai számára, akiknek, anélkül hogy európai menekült jogállást kapnának, nemzetközi védelemre van szükségük,
- közös rendszer a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén e személyek ideiglenes védelmére,
- közös eljárások az egységes menekült-, vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállás megadására és visszavonására vonatkozóan,
- a menedékkérelmre vagy kiegészítő védelem iránti kérelem elbírálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó kritériumok és eljárások,
- előírások a menedékkérők és a kiegészítő védelmet kérők befogadásának feltételeire vonatkozóan,
- partnerség és együttműködés a harmadik országokkal a menedékkérők, illetve a kiegészítő vagy ideiglenes védelmet kérő személyek beáramlásának kezelése céljából.

Átmeneti intézkedések lehetősége

EUMSZ 78. cikk

(3) Ha egy vagy több tagállam olyan szükséghelyezettel szembesül, amelyet harmadik országok állampolgárainak hirtelen beáramlása jellemez, a Tanács a Bizottság javaslata alapján az érintett tagállam vagy tagállamok érdekében átmeneti intézkedéseket fogadhat el. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően határoz.

3. Bevándorlási politika

Célkitűzések:

EUMSZ (az Európai Unió működéséről szóló szerződés --- eredeti formájában az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról szóló szerződés – Róma 1957/1958)

79. cikk

(1) Az Unió közös bevándorlási politikát alakít ki, amelynek célja a migrációs hullámok hatékony kezelése azok minden szakaszában, méltányos bánásmód biztosítása a harmadik országok azon állampolgárai számára, akik jogszerűen tartózkodnak valamely tagállamban, valamint az illegális bevándorlás és az emberkereskedelem megelőzése és az ezek elleni megerősített küzdelem.

Intézkedések az illegális migrációval és az illegális tartózkodással kapcsolatban, az illegálisan tartózkodók hazatelepítése:

EUMSZ 79. cikk

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az *Európai Parlament* és a *Tanács* *rendes jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapít meg a következőkre vonatkozóan:

- a beutazás és a tartózkodás feltételei, valamint a hosszú távú tartózkodásra jogosító vízumok és a hosszú távú tartózkodási engedélyek tagállamok által történő kiadására vonatkozó szabályok, beleértve a családtagok célúakat is,
- a tagállamok valamelyikében jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok jogainak meghatározása, ideértve a más tagállamokban való szabad mozgásra és tartózkodásra irányadó feltételeket is,
- illegális bevándorlás és jogellenes tartózkodás, beleértve a jogellenesen tartózkodó személyek kitoloncolását és repatriálását is,
- küzdelem az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme ellen.

(3) Az Unió harmadik országokkal megállapodásokat köthet a területén tartózkodó olyan személyek származási vagy abba az országba való visszafogadása érdekében, ahonnan érkeztek, akik a tagállamok egyikének területére való belépés vagy tartózkodás feltételeinek eleve nem, vagy már nem felelnek meg.

Intézkedés a területen jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok esetében

EUMSZ 79. cikk

(4) Az *Európai Parlament* és a *Tanács* *rendes jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapíthat meg – kizárva azonban a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek bármilyen harmonizációját – azoknak a tagállami intézkedéseknek az ösztönzésére és támogatására, amelyek a területükön jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok beilleszkedésének elősegítésére irányulnak.

(5) E cikk nem érinti a tagállamok jogát arra, hogy meghatározzák, harmadik országok hány olyan állampolgárát engedik be területükre, akik a harmadik országból azzal a szándékkal érkeznek, hogy önálló vállalkozóként vagy alkalmazottként vállaljanak munkát.

Igazságügyi együttműködés polgári ügyekben

1. Az együttműködés keretei

Az egységes európai igazságügyi térség gondolata az a határok nélküli Európa eszméjéből született. A polgári ügyekben való igazságügyi együttműködés a kölcsönös bizalom és a kölcsönös elismerés elvén alapul.

2. Az eddig született másodlagos közösségi jogforrások

(Ne a jogszabályok számát, hanem a szabályozás területeit jegyezze meg! Azonban legyen különös tekintettel az aláhúzott jogszabályokra!)

- A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK rendelet (Brüsszel I. rendelet)
- A Tanács 2201/2003/EK rendelete (2003. november 27.) a házassági jogi ügyekben és a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az ítéletek elismeréséről és végrehajtásáról (Brüsszel IIA rendelet)
- A tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről, a Tanács 1348/2000/EK és 1393/2007/EK rendelete
- A Tanács 1206/2001/EK rendelete a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről a bizonyítás-felvétel területén a polgári és kereskedelmi ügyekben
- A fizetésképtelenségi eljárásokról szóló 1346/2000/EK rendelet
- Az Európai Parlament és a Tanács 805/2004/EK rendelete (2004. április 21.) a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 864/2007/EK rendelete a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról („Róma II.”)
- Az Európai Parlament és a Tanács 1896/2006/EK rendelete az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 861/2007/EK rendelete a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács 593/2008/EK rendelete a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (Róma I.)
- A Tanács 4/2009/EK rendelete a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről
- A Tanács 2003/8/EK irányelve a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimum szabályok megállapításáról
- A Tanács 2004/80/EK irányelve (2004. április 29.) a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács 2008/52/EK irányelve a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól
- A Tanács 2001/470/EK határozata (2001. május 28.) az Európai Igazságügyi Hálózat felállításáról polgári és kereskedelmi ügyekben

A másodlagos jogforrások megalkotásának célja: megkönnyíteni a határon átnyúló jogviták esetén az igények érvényesítését. Ennek egyik eszköze, hogy közösségi eljárásjogi szabályok létrehozásával a joghoz jutás feltételei egyenlőek legyenek különböző tagállamokban. Másrészt alternatív, közösségi jogi igényérvényesítési lehetőségek biztosításával teremtődjön lehetőség hatékony, gyors eljárások lefolytatására.

3. E jogterületen alkalmazandó főbb nemzetközi szerződések:

E szerződések a tagállamok között csak kivételesen érvényesülnek! Az Amszterdami Szerződéshez fűzött, és a Lisszaboni Szerződéssel módosított, egyes tagállamokat érintő fenntartások, opt-out formulák miatt lehet jelentőségük.

- A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27. napján kelt Brüsszel (I.) Egyezmény; az

Egyezmény értelmezéséről szóló 1971. június 3. napján kelt Luxemburgi Jegyzőkönyv.

- A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 2007. évi Luganói Egyezmény.
- A polgári eljárásokról szóló 1954. március 1. napján kelt, továbbá a polgári és kereskedelmi ügyekben külföldön történő bizonyítás-felvételről szóló 1970. március 18. napján kelt Hágai Egyezmények.
- Az Európai Unió tagállamai között külföldre irányuló kézbesítés szabályait rendező 1965. november 15. napján kelt Hágai Egyezmény.
- A szerződéses kötelekéről szóló 1980. június 19. napján kelt Róma (I.) Egyezmény; az ahhoz csatolt 1988. december 19. napján kelt Brüsszeli (I.) és Brüsszeli (II.) Jegyzőkönyv.
- A szerződésen kívüli kötelekéről szóló Róma (II.) Egyezmény.

Igazságügyi együttműködés büntetőügyekben

1. Célkitűzés

EUMSZ (az Európai Unió működéséről szóló szerződés --- eredeti formájában az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról szóló szerződés – Róma 1957/1958) V. Cím 67. cikk

(3) Az Unió a bűncselekmények, a rasszizmus és az idegengyűlölet megelőzésére és leküzdésére irányuló intézkedésekkel, valamint a rendőri, az igazságügyi és az egyéb, hatáskörrel rendelkező hatóságok koordinációjára és együttműködésére irányuló intézkedésekkel, továbbá a büntetőügyekben hozott bírósági határozatok kölcsönös elismerése és – amennyiben szükséges – a büntető jogszabályok közelítése révén a biztonság magas szintjének garantálásán munkálkodik.

[...]

2. Döntéshozatal:

EUMSZ 82. cikk és 83. cikk

Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket állapít meg, amelyek célja:

- a bírósági ítéletek és határozatok minden formájának az Unió egészén belüli kölcsönös elismerését biztosító szabályok és eljárások megállapítása,
- a tagállamok közötti joghatósági összeütközések megelőzése és rendezése,
- a bírák, ügyészek és az igazságügyi alkalmazottak képzésének támogatása,
- a tagállamok igazságügyi vagy annak megfelelő hatóságai közötti együttműködés megkönnyítése a büntetőeljárások keretében és a határozatok végrehajtása terén.

Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott irányelvekben szabályozási minimumok meghatározása, például:

- a több államra kiterjedő vonatkozású büntetőügyekben a bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének, valamint a rendőrségi és igazságügyi együttműködésnek a megkönnyítése érdekében
- a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan az olyan különösen súlyos bűncselekmények esetében, amelyek jellegüknél vagy hatásuknál fogva a több államra kiterjedő vonatkozásúak, illetve amelyek esetében különösen szükséges, hogy az

ellenük folytatott küzdelem közös alapokon nyugodjék. (terrorizmus, emberkereskedelem és a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószer-kereskedelem, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénz és egyéb fizetőeszközök hamisítása, számítógépes bűnözés és szervezett bűnözés.)

3. Szervezeti keretek:

EUROPOL -Európai Rendőrségi Hivatal

- 1995. július 27-én aláírt EUROPOL Egyezmény hozta létre, tényleges működését 1999. július 1-jén kezdte meg
- Székhelye: Hága
- Egy központi egység és a tagállamokban felállított nemzeti irodák hálózata
- A tagállamok összekötő tiszteket vezényelnek a központba, akiket a nemzeti egységek irányítanak a tagállami érdekeknek megfelelően

EUROJUST -Európai Igazságügyi Együtműködési Egység

- 2002-ben egy tanácsi határozat hozta létre
- Székhelye: Hága
- Tagjai a saját államuk joga szerint rendőrök, ügyészek vagy bírák, akik munkáját minden tagállamban helyi kapcsolattartók segítik

OLAF -Európai Csaláselleni Hivatal

- 1999-ben hozták létre
- Ellenőrzési hatáskörökkel rendelkezik a gazdasági élet résztvevői tekintetében illetve a közösségi intézmények vonatkozásában

4. Hatáskörök

EUROJUST:

- a két vagy több tagállamot érintő, illetve a közös alapokon való bűnüldözést szükségessé tevő súlyos bűncselekmények kivizsgálására, valamint az ezekkel kapcsolatos büntetőeljárás lefolytatására hatáskörrel rendelkező nemzeti bűnüldöző hatóságok közötti megfelelő koordináció és együttműködés támogatása és erősítése a nemzeti hatóságok, illetve az EUROPOL által végzett operatív cselekmények és az általuk szolgáltatott információk alapján. /EUMSZ 85. cikk (az EUSz. korábbi 31. cikke)/
- az illetékes nemzeti hatóságok által lefolytatandó nyomozások megindítása, illetve javaslattétel a nemzeti hatóságok által lefolytatandó bűnvádi eljárások megindítására különösen az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények vonatkozásában
- az igazságügyi együttműködés erősítése, többek között a joghatósági összeütközések feloldása, valamint az Európai Igazságügyi Hálózattal való szoros együttműködés révén - jogsegélykérelmek és a kiadatási kérelmek teljesítésének megkönnyítése érdekében
- az eljárásokkal és a döntések végrehajtásával kapcsolatos együttműködés könnyítése és gyorsítása a bíróságok, minisztériumok és más hatóságok között
- a tagállamok közötti kiadások megkönnyítése
- joghatósági összeütközések megelőzése

- a szervezett bűnözés, a terrorizmus és az illegális kábítószer-kereskedelem terén büntetendő cselekmények tényállási elemeire és büntetéseire vonatkozó minimális előírások meghatározása
- közreműködik a határokon átnyúló súlyosabb bűnügyek, különösen a szervezett bűnözéssel kapcsolatos bűncselekmények ügyében folytatott nyomozásokban

Európai Ügyészség felállításának lehetősége: (EUMSZ 86. cikk)

- az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények üldözésére a Tanács különleges jogalkotási eljárás keretében elfogadott rendeletekben az EUROJUST szervezetéből kiindulva Európai Ügyészséget hozhat létre, ami azt jelenti, hogy a két szervezet végső soron egymás mellett fog működni.
- Amennyiben a létrehozásában egyet nem értés merül fel, és legalább kilenc tagállam megerősített együttműködést kíván létrehozni az adott rendelettervezet alapján, ezek a tagállamok ennek megfelelő bejelentést tesznek az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak.
- Hatásköre: adott esetben az EUROPOL-lal együttműködve az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények tetteseinek és részeseinek felkutatására, velük szemben a nyomozás lefolytatására és bíróság elé állításukra terjed ki. Az ilyen bűncselekmények vonatkozásában a tagállamok hatáskörrel rendelkező bíróságai előtt a vádhatósági feladatokat az Európai Ügyészség látja majd el.

5. Rendőrségi együttműködés

EUMSZ 87. cikk

(1) Az Unió rendőrségi együttműködést alakít ki, amelyben részt vesz a tagállamok valamennyi hatáskörrel rendelkező hatósága, köztük a tagállamok rendőrségei, vámhatóságai és a bűncselekmények megelőzésére és felderítésére szakosodott egyéb bűnüldöző szolgálatai.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az Európai Parlament és a Tanács *rendes jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapíthat meg a következőkre vonatkozóan:

- a releváns információk összegyűjtése, tárolása, feldolgozása, elemzése és cseréje,
- az állomány képzésének támogatása, valamint együttműködés az állomány egymás közötti cseréje, a felszerelések használata és a kriminalisztikai kutatások terén,
- a szervezett bűnözés súlyos formáinak felderítésére vonatkozó közös nyomozási technikák.

(3) A Tanács *különleges jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapíthat meg az e cikkben említett hatóságok közötti operatív együttműködésre vonatkozóan. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően egyhangúlag határoz.

EUROPOL EUMSZ88. cikk

- a rendőrségek, vámszervek és más illetékes hatóságok operatív együttműködése a bűncselekmények megelőzése, nyomozása területén
- az információk, így különösen a tagállamok vagy harmadik országok hatóságai, illetve az Unión kívüli szervezetek által szolgáltatott információk összegyűjtése, tárolása, feldolgozása, elemzése és cseréje
- a tagállamok hatáskörrel rendelkező hatóságaival közösen vagy közös nyomozócsoportok keretében végzett nyomozati és operatív tevékenységek

összehangolása, megszervezése és végrehajtása, adott esetben az Eurojusttal kapcsolatot tartva.

- közös képzés, kapcsolattartó személyek küldése
- a bűncselekmények felderítésére használt eszközök, technikák közös használata, dokumentációs, statisztikai hálózat létrehozása

4.3.6 Opt-out formulát használók: Nagy-Britannia, Írország és Dánia.

Megjegyzés a tananyag ezen részéhez

Megerősített együttműködésre ezen politika kapcsán is lehetőség van az EUSZ 20. cikkével összhangban.

IV. Gyakorló kérdések

1. Melyik szerződésben jelenik meg elsőként a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség létrehozásának célkitűzése?
2. Milyen intézmények jelentik a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében az együttműködés szervezeti kereteit?
3. Legalább hány tagállam részvétele mellett dönthet a Tanács a megerősített együttműködés engedélyezéséről?
4. Mit takar a feltételes részvétel joga, és mely tagállamok vonatkozásában kerülhet sor ennek alkalmazására?
5. Határozza meg röviden, hogy milyen feladatot lát el az Eurojust, az Európai Igazságügyi Hálózat és az OLAF!